

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Petri Ridolphini J. C. Nobilis Cortonensis, Patritiiqve
Romani, Ac Protonotarii Apostolici, De ordine procedendi
in Iudiciis in Romana Curia Praxis Recentior**

Ridolfini, Pietro

Coloniae Agrippinae, 1680

Caput III. De Jactationibus, & Molestationibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-99137](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-99137)

congruentia observare, institui est nostri, igitur facti occurrentia in reliquis ad DD. supra allegatos, & signanter ad Plot. qui de in litem iurando ex professo scripsit, cuilibet recurrendi aditus patebit.

SVMMARIVM CAP. III.

- 1 Continuatio Tituli ad precedentes.
- 2 Diffamans potest conveniri in iudicio iactationis a Diffamato previo monitorio.
- 3 Monitorio iactationis, & iactationum, & eius formula.
- 4 Monitorium super iactationibus vivente l. unica, & eius formula.
- 5 Monitorium iactationis, & iactationum extra Curiam, & eius formula.
- 6 Monitorium est personaliter exequendum
- 7 Adnotatio executionis Monitorii in actis, & eius formula.
- 8 Reproductio Monitorij in partibus exequuti, & eius formula.
- 9 Negatio Monitorij in curia exequuti, & eius formula.
- 10 Protestatio, & negatio Monitorij in partibus exequuti, & eius formula.
- 11 Procurator, qui dixit nihil fieri, est omnino citandus, etsi nemo comparuit, monitus in partibus citatur per contradictas.
- 12 Si prima instantia contra degentem extra Curiam non potest terminari coram A.C. citatur Pars que coram eo iudicium introduxit, ad videndam remitti causam ad partes.
- 13 Citatio ad videndum moderari Inhibitionem, & remitti causam ad partes, & eius formula, & processus.
- 14 Si A.C. nolle causam de iure remittendam ad partes remittere in prima instantia, potest adiri Signatura pro remissione, parte citata.
- 15 Commissio pro remissione causa ad partes in prima instantia, & eius formula.
- 16 Citatio ad dicendum contra Commissionem, & eius formula, & processus.
- 17 Citata parte ad dicendum contra Commissionem, citatur deinde ad videndum moderari Inhibitionem & causam ad partes remitti.
- 18 Instrumentum remissionis cause ad partes, & eius formula.
- 19 Signatura aliquando solet oretenus ordinare eidem A.C. ut suam moderetur Inhibitionem, & causam ad partes remittat.
- 20 Citatio ad videndum moderari, & remitti causam ad partes iuxta mentem Signaturæ, & eius formula & processus.
- 21 Citatio ad videndum sibi prefigi primum terminum ad probandum in iudicio diffamationis, & eius formula, & processus.
- 22 Citatio ad videndum sibi prefigi secundum & peremptorium terminum ad producendum, & probandum, & eius formula & processus.
- 23 Elapsis terminis prefixis, si pars est contumax, vel nihil relevans deducit, quomodo procedatur ad altera in causa infra valorem ducatorum ducentorum.
- 24 Citatio ad libellandum in terminis Substantialibus & eius formula & processus.

- 25 Protestatio & repetitio Iurium, & eius formula.
- 26 Citatio ad videndum reiterari, & ad Sententiam, & eius formula, & processus.
- 27 Cedula Sententiæ absolutoria in iudicio iactationis & eius formula.
- 28 A definitiva lata in iudicio iactationis, & interponenda est appellatio infra decem dies.
- 29 Interposito appellationis coram Iudice a quo, & eius formula, & responsio Iudici.
- 30 Cedula appellationis in iudicio iactationis, & eius formula.
- 31 Commissio appellationis in iudicio iactationis expeditur via ordinaria.
- 32 Commissio appellationis in iudicio appellationis, & eius formula.
- 33 In causis ordinariis non est necesse, pro expeditione commissionis appellationis, adire Signaturam parte citata.
- 34 In Camera Apostolica causa iactationis committitur pravia propositione.
- 35 Propositio, & commissio causa iactationis in Camera & eius formula.
- 36 Camera quomodo rescribat, & faciat Decretum in margine propositionis.
- 37 Citatio ad dicendum contra Decretum Camera & eius formula, & processus.
- 38 In Rota causa iactationis introducitur pravia commisione.
- 39 Commissio iactationis, & iactationum in Rota, & eius formula.
- 40 Commissio iactationis, & iactationum in Rota in causa prophana, & eius formula.
- 41 Commissio signata coram Iudice commissario, cui est directæ, exhibita, quomodo procedatur ad altera coram eo.
- 42 Remedium l. diffamari est in foro frequens, & utile, quod in Curia iudicium iactationis nuncupatur.
- 43 Diffamatio, seu iactatio quot, & quibus modis usurpetur.
- 44 Diffamatio unde dicatur.
- 45 Diffamator iniustus delinquit, & qua pena puniatur.
- 46 Remedium l. diffamari quo iure, & qua ratione introductum.
- 47 Identitas rationis l. diffamari comprehendit sub se etiam bona.
- 48 Diffamatio seu iactatio proprie quid sit.
- 49 Diffamatio minus proprie quid sit.
- 50 Diffamans seu iactans impellit diffamatum, ad remedium l. diffamari pro sua defensione intendendum.
- 51 Intentans iudicium iactationis est Reus originarius, & naturalis, is vero, contra quem intentatur, est actor.
- 52 Regulariter ille est actor, qui prius agit in iudicio sed secus est in remedio l. diffamari.
- 53 Origo causæ naturalis potius, quam accidentalis, attenditur.
- 54 Intentans iudicium iactationis potest illud intentare coram suo Iudice, coram quo diffamans agendo illum convenire deberet.
- 55 Intentans remedium l. diffamari est verè Reus, ideo pro eo in dubio est pronuntiandum.
- 56 Diffamatus habens plures Iudices ordinarios, si coram uno ex eis iudicium iactationis instruxerit,

- rit, potest nihilominus à diffamante conveniri coram altero ex eis.
- 57 Contrarium, quod non possit conveniri, nisi coram primo iudice à diffamato electo.
- 58 Iudicium diffamationis, coram iudice ordinario diffamati intentatum, non potest ab eo evocari, sed sed potest diffamans aliud iudicium super meritis coram alio ordinario diffamati movere.
- 59 Sed contrarium, quod iudicium principale, iudicio diffamationis annexum, non possit avocari a primo iudice, tenent plures, & videtur verius.
- 60 Non probet hoc esse, quod ab hoc contingit abesse.
- 61 Diffamans, qui habet iudicem suspectum potest illū suspectum alegare in Tribunali A.C.
- 62 Intentans remedium l. diffamari respectu prima petitionis est actor, in reliquis vero reus.
- 63 Intentans remedium l. diffamati, qui in sua petitione se vocavit actorem est actor, non reus.
- 64 Confessio facta in precibus praedictat consentienti.
- 65 Confessio facta in libello praedictat consentienti.
- 66 Monitorium est loco libelli
- 67 Confessio emanata in monitorio praedictat consentienti.
- 68 Impetrans super iactationibus commissionem, quae complectitur alias causas contra quoscumque, si obtinet citationem iuxta illius formam, se declarat actorem.
- 69 Diffamatus non est proprie reus.
- 70 Habens mandatum ad defendendum non potest intentare remedium l. diffamati, & quare.
- 61 Intentans remedium l. diffamati, qui non docet de suo interesse, non gaudet privilegio rei.
- 72 Remedium l. diffamati, est unicum, & competit tam pro causis civilibus, quam pro criminalibus.
- 73 Remedium l. diffamati competit tam in possessorio, quam in petitorio, & tam in actionibus realibus, quam personalibus.
- 74 Remedium l. diffamati competit in causis matrimonialibus, dotalibus feudatibus, & alijs.
- 75 Remedium l. diffamati competit tam in prophanis, quam in beneficialibus.
- 76 Remedium l. diffamati in beneficialibus. causa simpliciter non autem limitative commissi comprehendit, tam petitorium, quam possessorium.
- 77 Remedium l. diffamati, competit in omnibus causis ex praxi.
- 78 Remedium l. diffamati contra quos detur.
- 79 Diffamans est conveniendus coram iudice competente diffamati, alias ipse potest diffamatum coram alio iudice competente eiusdem diffamati convenire.
- 80 Per citationem dicitur preventa iurisdictio, etiam in remedio l. diffamati.
- 81 Diffamatus, qui praevenit diffamantem coram iudice competente, non solum super assignatione termini ad agendum, sed etiam super negotio principali, non potest deinde ab eo coram alio iudice competente conveniri.
- 82 In monitorio iactationum ad partes transmittendo ponitur clausula, dummodo iudicium in partibus non sit ceptum, alias monitorium non afficiat.
- 83 In commissionibus iactationum apponitur clausula non tamen iudicialiter.
- 84 Remedium l. diffamati debet intentari ante motum iudicium, non autem post.
- 85 In monitorio commissione, & citatione cum inhibitione obtenta pro vidua super iactationibus non apponitur clausula, dummodo iudicium in partibus non sit ceptum, seu clausula non tamen iudicialiter illarum.
- 86 Excommunicato excommunicatione maiori non competit remedium l. diffamati.
- 87 Intentans remedium l. diffamati debet docere de suo interesse, si vult audiri.
- 88 Intentans remedium l. diffamati debet docere de sua possessione.
- 89 Ad docendum de interesse in iudicio l. diffamati sufficit probatio apparens tantum.
- 90 Intentans principaliter remedium l. diffamati debet probare interesse plene, & concludenter, secus comparens, uti tertius pro suo interesse.
- 91 Diffamanti debet praefigi bina dilatio, una post aliam, ad probandum, ut possit & silentium imponi.
- 92 Si monitus, seu citatus dixit nolle agere, secunda dilatio non est necessaria.
- 93 Si prima monitio, seu praefixio termini est facta cum communicatione de non audiendo ulterius elapso termino, tunc secunda non est necessaria.
- 94 Si iudex terminum ad agendum ultra annum praefixit, secunda praefixio, seu monitio non requiritur.
- 95 Si defamans inter termino praefixo agit, non est amplius tractandum de remedio l. diffamati, sed de bono iure, & meritis causae.
- 96 Si diffamans in terminis praefixis non agit, res deducit ius suum, imponitur illi perpetuum silentium.
- 97 Ut diffamatus cogatur agere debet constare iudici saltem summarie de diffamatione.
- 98 Diffamario debet in actis probari.
- 99 In materia l. diffamari possunt recipi testes literarum contestata.
- 100 Si non constat de diffamatione, praefixo terminis non valet.
- 101 Nil interest, an diffamatio fuerit iudicialis, vel extrajudicialis.
- 102 Si in monitorio, seu commissione iactationum adest clausula non tamen iudicialiter illatarum, probanda est diffamatio extrajudicialis.
- 103 Nemo regulariter invitus agere cogitur.
- 104 Lubricum lingua non est de facili ad panem trahendum.
- 105 Diffamans, errore, vel dolo, statum, aut bona alterius cogitur agere alias ei imponitur silentium.
- 106 Si subest suspicio calumniae vel iusta causa non est alia diffamatio probanda.
- 107 Iusta causa ob quas probatio diffamationis non requiritur, quot, & quae sint.
- 108 Si eum remedium l. diffamati cumulat remedium l. si contendat, non requiritur aliqua diffamationis probatio.
- 109 Intentans remedium l. si contendat tenetur probare ius in tantum sibi competere.
- 110 Remedium l. si contendat pinguius est remedium l. diffamati.
- 111 Remedium l. si contendat est simile remedio l. Aurelius, §. centum, ff. de lib. leg.
- 112 Timens molestiam potest intentare remedium l. si contendat, & l. Aurelius, §. centum, & quo modo

- 113 Intentans remedium l. si contendat, & l. Aurelius est Reus, & gaudet prerogativis Reorum.
- 114 Remedium l. si contendat locus habet in omni Reo, exceptiones peremptorias habente.
- 115 Remedium l. diffamari, & remedium, l. si contendat differunt in modo articulandi, & probandi.
- 116 Intentans remedium l. diffamari cogitur agere in termino prefixo, sed intentans remedium l. si contendat, cogitur agere statim.
- 117 Remedium l. diffamari cogit Adversarium ad agendum, & dandum libellum secus remedium l. si contendat, & l. Aurelius, §. centum.
- 118 In remedio l. diffamari agitur, ut Diffamator a diffamatione cesset, sed in remedio l. si contendat & l. Aurelius, §. centum, agitur ad declarationem iuribus sibi competentis.
- 119 In remedio l. si contendat, & l. Aurelius, §. centum, Actor potius cogitur agere causative quam statim.
- 120 Inter remedium l. diffamari, & remedium, l. si contendat, & l. Aurelius, §. centum, ad sunt plures differentie qui quid dixerit Soc.
- 121 An, & quando diffamans possit conveniri remedio l. diffamari, vel aliarum Legum secundum Bald. in Margaita.
- 122 Licet quando quis silit, cesset remedium l. diffamari, superest tamen remedium l. si contendat.
- 123 Cautela datur, ut qui remedium l. diffamari, contra Silentem intentare non potest, faciat se ab alio diffamari, quo casu fundato iudicio contra Diffamantem, poterit citare etiam Silentem pro suo interesse.
- 124 Remedium l. diffamari non solum competit in causa status, sed etiam in alijs.
- 125 Remedium l. si contendat, & l. Aurelius, §. centum, agi potest, non solum si oritur controversia super possessione, sed etiam in alijs casibus ubi exceptio competit, licet diffamatio non precesserit.
- 126 In iudicio Diffamationis, seu laccationis requiruntur termini substantiales.
- 127 A.C. in causis a ducatu ducentis infra procedit terminis substantiis, non servatis.
- 128 In iudicio laccationis iudex potest non solum præfigere terminum ad agendum sed etiam ad articulandum, & producendum omnia.
- 129 In iudicio laccationis, sicut in alijs requiritur citatio specifica ad Sententiam.
- 130 Sententia, imponens silentium perpetuum non agitur in terminis prefixis, est definitiva.
- 131 Si l. si sit in iudicio laccationis contestata, Sententia, que inde sequitur, est definitiva alias est interlocutoria.
- 132 Sententia lata in iudicio laccationis imponit finem negotio principali ideo definitiva reputari debet.
- 133 Sententia lata in iudicio laccationis, in quo fuerunt observata solemnitates iudicij ordinarij, est definitiva, alias est interlocutoria habens vim definitive.
- 134 Terminis, & solemnitatibus de iure requisitis non servatis Sententia est nulla.
- 135 In remedio l. diffamari litis contestatio non est necessaria & quare.
- 136 Vbi non cadit misio in possessionem ex Decreto nec potest Petenti consuli nisi per definitivam, de-

- venitur ad definitivam contra Contumaces absq. litis contestatione.
- 137 Sententia in iudicio Diffamationis posset considerari uti Interlocutoria, ex quo deficit litis contestatio, secundum Contard.
- 138 Sententia, que modicum vel nihil participat de Interlocutoria, potius definitiva reputari debet.
- 139 A.C. in causis ordinarijs habet facultatem procedendi summarie, prout in Beneficialibus.
- 140 In causis ordinarijs coram A.C. servatur tela iudiciaria, & fertur definitiva.
- 141 In causis ordinarijs, que omnes coram A.C. sunt summaria litis contestatio non requiritur.
- 142 In Beneficialibus litis contestatio non est definitiva.
- 143 Iudicium laccationis finitur per definitivam, que transit in iudicatum.
- 144 A Sententia lata in iudicio laccationis, seu diffamationis datur appellatio.

De laccationibus, & Molestationibus.

PARS III. CAP. III.

- 1 **I**AM vidimus in præcedente proximo capite, qualiter causæ ordinariæ possint coram A. C. in prima instantia introduci ab Actore sequitur videre, qualiter possint in eadem prima instantia coram eo introduci a Reo.
 - 2 Si quisigitur vellet agere contra aliquem pro præsentia pecuniarum summa, vel alia quacumq. re, vel alias quomodolibet contra personam, seu bona alicuius, se factando diffamaverit, A. tunc Reus antequam conveniatur, poterit in Tribunali A.C. coram Iudice sibi benefico introducere iudicium laccationis, prævio Monitorio, ut infra videlicet.
 - 3 De Mandato Illustrissimi, & Reverendissimi Domini A.C. live R.P.D.NN. ejus in Civilibus Locumtenentis, & ad instantiam NN. principalis, exponentis ad ejus aures devenisse, qualiter NN. se iactavit, & iactat, velle molestare ipsum NN. de, & super solutione scutorum septem millium pro præsentio lucro dotali bo. me. NN. matris (vel super alia re, juxta facti contingentiam.) Tenore præsentium.
- Moneatur NN. ex adverso principalis, quatenus infra triduum proximum sub 500. ducatorum aut &c. & pro illis Mandati executivi, ac excommunicationis in subsidium, aliisque &c. poenis, debeat ab omnibus ac singulis iactationibus, molestationibus, vexationibus, & perturbationibus, in & super præmissis, & præmissorum causa, & occasione illatis, præstitis, factis, ac præstari, fieri, & inferri comminatis, & præstandis, & comminandis in futurum, penitus, & omnino destituisse, cessasse, & se abstinuisse cessatque &c. fecisse, nullumque damnum, nullamque molestiam dedisse, nec intulisse, perpetuum silentium

lentium imposuisse, ipsumque Dominum Instantem à præmissis absolvisse, ac liberasse, damnaque, expensas, & interesse, præmissorum causa, & occasione passa &c. patien. & a liquidan. &c. rescisse, præsentibusque &c. paruisse &c. deducens &c. implorans &c. non solum, ut supra, sed omni alio meliori modo &c. & si quis &c. compareat &c. alioquin &c.

NN. Notarius Locust Sigilli.

Aliud Monitorium simile virtute *l. unica* obtentum.

4 De Mandato Illustrissimi, & Reverendissimi, D. A.C. sive R.P.D. NN. ejus in Civilibus Locumtenentis, & ad instantiam NN. Viduæ relictae q. NN. principalis, eligentis forum nostrum virtute *l. unica C. quanto Imper.* ac exponentis, ad ejus aures devenisse, quod NN. jactavit, & jactat, se velle molestare ipsam NN. super usufructu bonorum Hereditarium à d.q. NN. ejus Viro si bi relicto in ejus ultimo nuncupativo Testamento, cum quo decessit, rogato per acta NN. sub die &c. ad quod &c.

Tenore præsentium.

Molietur NN. ex adverso principalis, quatenus infra triduum proximum, sub 5. o. ducatorum auri, Camera Apostolicæ applicari. & pro illis Mandati exequutivi, & in Juris subsidium excommunicationis &c. aliisque &c. pœnis, debeat ab omnibus, & singulis jactationibus, molestationibus, vexationibus, & perturbationibus, de, & super præmissis, & præmissorum causa, & occasione illatis, præstitis, factis, ac præstari, fieri, & inferri comminatis, & præstantis, & comminandis in futurum, penitus, & omnino destituisse, cessasse, & se abstinuisse, cessarique &c. fecisse, nullumque damnum, nullamque molestiam dedisse, nec intulisse perpetuumque silentium imposuisse, ipsamque D. Instantem à præmissis absolvisse, & liberasse, damnaque, expensas, & interesse, præmissorum causa, & occasione passa &c. patien. &c. ac liquidan. rescisse, præsentibusque &c. paruisse, deducens &c. implorans &c. & alias omni meliori modo &c. & si quis &c. compareat &c. alioquin &c.

NN. Notarius,

Locust Sigilli.

Aliud simile Monitorium extra Curiam.

5 Christophorus Vidman Prothonotarius Apostolicus, Ultriusque Signaturæ Sanctissimi D.N. Papæ Referendarius, ac ejusdem Sanctissimi ejusque Camerarii, necnon causarum Curiae Camerae Apostolicæ Generalis Auditor, Romanæque Curiae Juxta ordinarius, Sententiarum quoque & Censurarum in eadem Romana Curia, & extra eam latarum, ac litterarum Apostolicarum universalis, & metus Exequutor ab eodem Sanctissimo specialiter deputatus. Universis, & singulis RR. DD. Abbatibus, Prioribus, Præpositis, Decanis, Archidiaconis, Scolasticis, Cantoribus, Custodibus, Thesaurariis, Sacristis, Canonis, Parochialium Ecclesiarum Rectoribus; eorum Locarentibus, Plebanis, Viceplebanis, Cappellanis, Curatis, & non Curatis, ceterisque Presbyteris, Clericis, Notariis, & Tabellionibus publicis quibuscumque per Civitatem, ac Diocesim NN. & alias ubi libet constitutis, illique, vel aliis, ad quem, vel ad quos præsentis nostræ

literæ pervenerunt, salutem in Domino, & nostris hujusmodi, immò verius Apostolicis, firmiter obedire mandatis. Noveritis nuper pro parte, & ad instantiam NN. principalis fuisse coram nobis comparitum, & expositum, quod licet ipse spacio viginti annorum, & ultra, bona fide, & iusto titulo possideret Casale, situm in Territorio NN. in loco nuncupato N. juxta bona NN. & NN. ac alios notissimos fines, nihilominus NN. ex adverso principalis indebitè eum super dicto Casale molestare, & inquietare se velle jactavit, & jactat in grave ejusdem Exponentis damnum, & præjudicium, Ideò pro ejus parte de opportuno Juris remedio requisiti. Vobis omnibus & singulis supra nominatis, & vestrum cuilibet insolidum committimus, ac sub 500. ducatorum auri Camera Apostolicæ applicari. & in Juris subsidium excommunicationis, aliisque Ecclesiasticis Sententiis, Censuris, & pœnis, præcipimus, & mandamus, quatenus statim visis, & receptis præsentibus, & postquam pro parte ejusdem Exponentis fueritis virtute præsentium requisiti, vel aliquis vestrum fuerit requisitus ex parte nostra, immò verius Apostolica, moneatis præfatum NN. ex adverso principalem, prout Nos harum feriæ monemus, & requirimus, quatenus infra sex dies, quorum duos pro primo, duos pro secundo, & reliquos pro tertio, & peremptorio termino, ac monitione Canonica assignamus, sub 500 ducatorum &c. eidem Camera Apostolicæ applicari. & pro illis Mandati exequutivi &c. aliisque &c. pœnis debeat à quibuscumque jactationibus, molestationibus, vexationibus, & impedimentis eidem NN. super dicto Casale quavis causa, & occasione illatis, & inferri comminatis, dummodo dictæ molestiæ judicialiter illatæ non fuerint, realiter, & cum effectu destituisse, cessasse, & se abstinuisse, cessarique &c. fecisse, nullumque damnum, nullamque molestiam dedisse, nec intulisse, perpetuumque silentium imposuisse, ipsumque NN. dicto Casale, ejusque fructibus, ac proventus, liberè uti, frui, & gaudere permisisse, & à præmissis penitus absolvisse, & liberasse. Alioquin prædictum sic monitum: si in præmissis se fore gravatum senserit, peremptoriè, citetis prout Nos citamus, quatenus sexta die post exequutionem præsentium, si juridica fuerit, sin minus prima die Juridica post eam sequente, legitime compareat Romæ coram Nobis, seu R.P.D. NN. nostro in Civilibus Locumtenente in judicio per se, vel Procuratorem legitimum, ad videndum in causa, & causis hujusmodi ad omnes, & singulos actus, & terminos necessarios, usque ad Sententiam definitivam inclusivè, procedi, aliaque fieri in præmissis, & circa ea quomodolibet necessaria, & opportuna, Certificantes eundem sic citatum, quod sive compaterit, sive nos, Nos nihilominus ad hæc, & alia ejus contumacia, vel absentia non obstante, procedemus, Justitia mediantes. Et insuper vobis, sub eisdem pœnis committimus, quatenus quibuscumque Judicibus Ecclesiasticis, & laicalibus ordinariis, & commissariis ac aliis quibuscumque, & præterea eisdem NN. inhibeat, prout Nos inhibemus, ne sub eisdem Sententiis, Censuris, & pœnis d. NN.

super

super præfato Cafali, illiusque possessione, ac fructuum perceptione sub quovis prætextu, quæsito colore, vel ingenio directè, vel indirectè, tacite, vel expresse molestare aut in iudicium alibi, quam coram nobis trahere præsumat. Nos enim quod secus factum fuerit, revocabimus, & in pristinum reducemus. Absolutionem verò in præmissis Nobis, & Superiori nostro tantummodo reservamus, in quorum &c. Datum &c.

N. Notarius. Locus † Sigilli. N. Locumten.

6 Monitorium est personaliter exequendum, etsi fuerit, in Curia exequutum, sit illius reproductio, & executionis adnotatio in actis, ut infra videlicet.

Pro NN. contra NN.

7 Coram Domino, meque &c. NN. Sanctissimi D. N. Papæ Cursor reulit, se ad instantiam NN. monuisse personaliter NN. prout in folio tenoris &c. omni &c.

Si verò Monitorium fuerit exequutum in partibus, seu extra Curiam reproductur in actis, ut infra, videlicet.

Pro NN. contra NN.

8 In Officio &c. NN. reproductit Monitorium alias per acta mei obentum, in Partibus legitime exequutum una cum Instrumento ejus executionis attergo, prout in folio tenoris &c. omni &c.

Exadverso Monitorium in Curia exequutum potest infra triduum a die executionis negari, ut infra, videlicet.

Pro NN. contra NN.

9 In Officio &c. NN. negando Monitorium dixi narrata, prout narratur, non esse vera, & ad petita, prout petuntur, non teneri, ideo nihil fieri, nisi servatis servandis, verificatis verificandis, alias &c. omni &c.

Sed si Monitorium fuit exequutum extra Curiam, potest exadverso Monitoris protestari, ut infra, videlicet.

Pro NN. contra NN.

10 In Officio &c. NN. Procurator, prout docuit per Instrumentum publicum mandati procuratoris, prout in folio tenoris &c. & negando Monitorium, dixi narrata prout narratur non fuisse, nec esse vera, & ad petita, prout petuntur, non teneri, ideo nihil fieri, & nisi servatis servandis, verificatis verificandis, & nisi ipso in quolibet actu legitime citato alias &c.

11 Quo casu nisi Procurator citaretur in uno quoque actu, induceretur nullitas defectu citationis, sed si nec Procurator, nec alius comparet, ut supra, posset contra monitum extra Curiam existentem per contradictas ad ulteriora procedi juxta Praxim superius traditam par. i. cap. tertio numero primo, & seqq. & numero 17. & seqq.

12 Ceterum quia prima instantia regulariter contra Degentem extra Curiam debet terminari in Partibus, ubicumque iudicium fuit, ut supra, aut alias exceptum coram A. C. & non potest aliqua ratione coram eo terminari, Pars mota potest citare Adversarium ad viden-

dum remitti causam ad partes, ut infra videlicet.

A. C. N.

13 Citetur NN. exadverso principalis, ad videndum moderari Inhibitionem, & causam remitti ad Partes, attentata prima instantia, & Decretum necessarium, & opportunum fieri, & interponi ad p. d. Instante NN. principali, sive &c.

N. Notarius.

Decretum.

NN. petiit, & obtinuit, ut supra, nisi infra quinque (seu alium terminum iudicii benevisum &c.) cum Intimatione omni &c.

A. C. N.

Intimatur NN. exadverso principali, qualiter Dominus remisit causam, & alias prout in actis Instante NN. principali, sive &c.

N. Notarius.

14 Verum si A. C. nolet causam ad Partes remittere, & nihilominus venire de Jure remittenda, posset adiri pro remissione Signatura Justitiæ citata Parte, juxta Praxim superius positam par. i. c. 13. n. 20. & seqq. & potiri commissio, ut infra, & alias juxta contingentiam facti, & obtineri rescriptum, ut sequitur, videlicet.

Fulginaten.

15 Beatissime Pater, Devotus S. V. Orator NN. fuit nulliter, & indebitè conventus coram R. P. D. A. C. occasione cujusdam Cafalis, seu prædii sui in Territorio Fulginaten. in loco nuncupato N. juxta bona NN. & NN. & alios notissimos fines, verum quia Orator, qui in Partibus assidue commoratur, non potest aliqua ratione in prima Instantia conveniri in Curia cum prima Instantia sit in Partibus facienda, supplicat igitur humiliter S. V. Orator antedictus, ut dignetur eidem R. P. D. A. C. ut suam moderetur Inhibitionem, causam ad Partes remittat committere, & mandare cum facultate citandi, inhibendi, quos, quibus, quoties, Constitutionibus, Stylo Palatii, ceterisque contrariis non obstantibus quibuscumque, statum &c. pro plenè &c.

Demando D. N. Papæ idem Judex moderetur, remittat, & procedat, ut petitur.

Placet D. N. Papæ Julius Cardinalis Sacchetti.

Rescripto obtento Commissionem expedita, & in Capla iudicis reposita, citatur Pars ad videndum contra illam, ut infra, videlicet.

A. C. N.

Fulginaten.

16 Citetur NN. exadverso Principalis, ad videndum contra Commissionem in actis exhibitam videndum admitti, & juxta illius formam, & tenorem mandari procedi, ad p. d. Instante NN. principali, sive &c.

N. Notarius.

Decretum.

NN. repetiit Commissionem in actis exhibitam, & petit, & obtinuit, ut supra, omni &c.

17 Successivè citatur Pars ad videndum remitti causam ad Partes, & moderari inhibitionem ut supra num. 13. & obtinetur remissio, ac elapso termino

V v v

termino in Decreto contento intimatione reproducta potest ad litum expediri Instrumentum remissionis, videlicet.

- 18 Christophorus Vidman Prothonotarius Apostolicus Vtriusque Signaturæ Sanctiss. D. N. Papæ Referendarius, necnon Curie causarum Cameræ Apostolicæ generalis Auditor, Romanæq; Curie Judex ordinarius sententiarum quoque & Censurarum, tam in Romana Curia, quam extra eam latorum, ac literarum Apostolicarum universalis & merus Exequutor ab eodem Sanctissimo D. N. Papa specialiter deputatus, Noverint universi, quod hodie causam coram Nobis via ordinaria, de, & super quodam Casali, seu Prædio sito in Territorio Fulginaten. juxta suos notissimos fines rebulque alijs in actis causæ, & causarum hujusmodi latius deductis ad Instantiam NN. contra & adversus NN. introductam attenta prima Instantia, citato, & intimato dicto NN. exadverso principali ad partes remissus, & harum serie remittimus, quæ omnia, & singula vobis omnibus supradictis intimamus, ne ullo umquam tempore de illis ignorantiam allegare valeatis, aut prætere, & ad omnem alium meliorem finem, & effectum, In quorum fidem &c. Datum Romæ ex Adibus nostris, hac die &c.

- 19 N. Notarius. Locum + Sigilli N. Locum. Sed si Signatura ordinavit oretenus eidem A. C. ut suam moderatur Inhibitionem, & causam ad partes remittat prout quandoque solet, etiam in commissione oretenus ordinari non sit petendum, tunc non est oqus præsentare Commissionem in actis, nec citare ad dicendum contra, sed lat est citare, ut infra, vide, licet.

A. C. N.

- 20 Citetur NN. exadverso principalis, ad videndum moderari Inhibitionem, & causam remitti ad Partes juxta mentem Signaturæ, & Decretum necessarium, & opportunum fieri, & interponi, ad p. d. Instante NN. principali, si vè &c.

N. Notarius.

Decretum.

NN. petit, & obtinuit, ut supra, nisi ad p. d. cum intimatione, omni &c.

A. C. N.

Intimatur NN. exadverso principali, qualiter Dominus remisit causam, & alias prout in actis, Instante NN. principali, si vè &c.

N. Notarius.

Et successivè elapso termino in Decreto contento, & intimatione reproducta expeditur Instrumentum remissionis causæ ad Partes ut supra, si qui obtinuit, illud expedire velit.

Sed si causa debet remanere in Curia, & Pars monita est contumax, vel nihil relevans deducit citatur, ut infra videlicet.

A. C. N.

Citetur NN. exadverso principali, ad docendum de quocumque suo prætenso Jure, & Interesse, & videndum sibi præstigi primum terminum ad procedendum, & probandum

quicquid vult, & potest per omne genus probationis, & Decretum necessarium, & opportunum fieri, ad p. d. Instante NN. principali, si vè &c.

N. Notarius.

Decretum.

Relatione facta compartit NN. & petit, & obtinuit, ut supra, præstigi terminum decem dierum (vel plurimum, vel pauciorum arbitrio Judicis) cum intimatione omni &c.

A. C. N.

Intimetur NN. exadverso principali, qualiter Dominus præstigi terminum, & alias prout in actis, Instante NN. principali, si vè &c.

N. Notarius.

Exequuta; reproducta intimatione, ac termino præfixo elapso rursus citatur Pars, ut infra, videlicet.

A. C. N.

- 22 Citetur NN. exadverso principalis, ad docendum de suo quocumque prætenso Jure, & Interesse, & videndum sibi præstigi secundum, & peremptorium terminum ad producendum, & probandum quicquid vult, & potest per omne genus probationis, ad p. d. Instante NN. principali si vè &c.

N. Notarius.

Decretum.

NN. petit, & obtinuit, ut supra, præstigi terminum quinque dierum (vel plurimum, vel pauciorum arbitrio Judicis) cum intimatione, omni &c.

A. C. N.

Intimatur NN. exadverso principali, qualiter Dominus præstigi terminum, & alias prout in actis, Instante NN. principali, si vè &c.

N. Notarius.

- 23 Exequuta, & reproducta intimatione, ac termino præfixo elapso, si Pars, ut supra, citata adhuc remanet contumax, vel nihil relevans deducit & non agitur de causa valorum ducatorum ducetorum auri de Camera excedente citatur eadem Pars ad videndum deferri juramentum in supplementum plenæ probationis, & proceditur ad expeditionem causæ, juxta superius tradita par 2. cap. 4. num. 19. & seqq. & fertur Sententia absolutoria ab impetitis, ut in Formula inferius posita, & alias mutatis mutandis, ut exigat contingencia facti, nec est necesse observare terminos substantiales.

Sed si valor causæ excedit ducentos ducatos auri de Camera, servantur termini substantiales, ut infra, videlicet.

A. C. N.

- 24 Citetur NN. exadverso principalis, ad libellandum, ad p. d. ad articulandum, ad 12. ad dicendum contra articulos, ad producendum omnia, ad dicendum contra producta ad secundum, ad declarandum, ad jurandum de Calumnia, ad p. d. in terminis substantialibus, Instante NN. principali, si vè &c.

N. Notarius.

Deve-

Decretum.

NN. repetit jura hodie in Brolardo puoducta, & repetita, & petit & obtinuit feruari, ut supra, & admitto si, & in quantum, & omni &c. Repetito vero, & productio in actis potest fieri, ut supra par. 1. c. 2. num. 11. & seqq. & si nihil de novo est producendum, potest fieri, ut infra, videlicet.

25 Pro NN. contra NN.

In officio &c. NN. repetit omnia jura, acta, & actata, jecta, & facta per acta mei &c. ad causam quomodolibet facientia, in parte tamen, & partibus, & in quantum &c. petens &c. omni &c.

Denum citatur ad videndum reiterari, & ad sententiam, ut infra videlicet.

A. C. N.

26 Citetur NN. ex adverso Procurator NN. ex adverso principalis, ad videndum reiterari omnes & singulos terminos substantiales, male forsan, nulliter, & inculcatentos, in vim quarumcunque facultatum, absolvi instantem a censuris, ad effectum &c. deferri juramentum in supplementum plenae probationis, quatenus opus sit, concludendum, concludere videndum in causa, & audiendam sententiam definitivam in forma, ad p. d. Instante NN. principali, si ve.

N. Notarius,

Decretum.

NN. petit, & obtinuit, ut supra &c. admitti ad reiterationem terminorum, qui reiteravit in forma &c. deferri juramentum &c. qui tactis juravit &c. & sententiam, prout in Cedula, quam Reverendiss. Dominus Locumtenens legit subscripsit, & mihi subligavit, tenoris &c. super quibus &c. praesentibus Sociis testibus &c. non solum ut supra, sed omni alio meliori modo &c.

Tenor Cedulae absolutoriae.

27 Christi nomine invocato, pro Tribunale sedentes, & solum Deum praesentibus oculis habentes, per hanc nostram definitivam sententiam, quam de juris Peritorum consilio in his scriptis fecimus in causa, & causis, quae coram nobis in prima, seu vteriori versa fuerunt, & vertuntur instantia inter NN. reum conventum ex una, & NN. actorem ex altera partibus, de, & super Casali sito in territorio NN. in loco nuncupato N. juxta suos notissimos fines (vel de, & super alia re exprimenda, de qua agitur) rebusque aliis &c. Dicimus, pronunciamus, sententiamus, decernimus & declaramus dictum NN. absolvendum fore, & esse prout absolvimus ab omnibus, & quibuscumque impetitionibus, diffamationibus, iactationibus, molestationibus, & impedimentis praefato NN. super dicto Casali per eundem NN. praestitis, illatis, & inferri comminatis, & ob id eundem NN. Diffamato de, & super praemissis perpetuum silentium imponendum fore & esse prout imponimus victori in expensis condemnamus, quarum taxati nemini nobis, vel cui de iure impo-
situm reservamus, & ita dicimus, pronunciamus, & definitivam sententiamus, non solum, ut supra, sed omni alio meliori modo &c.

Ita pronuntiavi, Ego NN. Locumtenens.

28 Ab hac definitiva sententia interponenda est appellatio, ut infra ante lapsum decemdiurnum juxta superius tradita pag. 1. c. 13. num. 2. alias transsit in rem judicatum.

Pro NN. contra NN.

29 Coram Domino, meque &c. NN. habita notitia de praesentia sententia lata ad assertum favorem NN. contra NN. ab ea, ac omnibus aliis gravaminibus &c. ad Sanctiss. D. N. Innocentium X. ejusque Sanctam Sedem Apostolicam appellavit, prout in Cedula, quam facto dedit, tenoris &c. petens &c. omni &c.

Cui Dominus dedit terminum juris, & interim &c. omni &c.

Vel

Cui Dominus dedit reverentiales in forma omni &c.

Tenor Cedulae.

30 A quadam asserta sententia, seu decreto definitivo lata ut dicitur, seu facto per R. P. D. NN. A. C. Locumtenentem ad praesentem favorem NN. contra NN. de, & super casali sito in territorio NN. in loco nuncupato N. juxta suos notissimos fines, rebusque aliis in actis causae, & causarum hujusmodi latius deductis Procuratur, & eo nomine dicti NN. sentiens, se laesum, & gravatum, & timens impofterum magis laedi & gravari &c. ab illa, si ve ab illo, ac toto processu deluper fabricato ad Sanctiss. D. N. Innocentium Papam X. ejusque Sanctam Sedem Apostolicam in his scriptis provocat, & appellat & aequè principaliter de nullitate dicit, petens semel, bis, tertio saepe, saepius saepissime, instanti, instantius, & instantissime sibi de Apostolis responderi, & quatenus &c. a non admisione illius, ac toto ulteriori processu, iterum, ac toties quoties &c. appellat, provocat, & ut supra de nullitate dicit, itaut sit ultimus in appellando &c. & interim &c. nihil innovari &c. alias de nullitate &c. & attentatis &c. protestans &c. non solum, ut supra, sed omni alio meliori modo &c.

31 Commissio vero in hoc judicio, in quo sine dubio datur appellatio ad utrumque effectum potest expediri via ordinaria, & potest confici ut infra, & alias mutatis mutandi, juxta occurrentiam facti, videlicet.

Albanen.

32 Beatiss. Pater Dignetur S. V. causam, & causas appellationis & appellationum, nullitatis, & nullitatum ex tribus, iniquitatis, & notoriae injustitiae, infra legitima tempora interpositae, & interpositarum ab asserta definitiva sententia, seu Decreto definitivo, lata, seu facto per R. P. D. NN. A. C. Locumtenentem in prima instantia ad assertum favorem NN. contra devotum S. V. Oratorem NN. de, & super quodam casali sito in territorio NN. in loco nuncupato N. juxta suos fines notissimos, rebusque aliis &c. necnon attentatorum, & innovatorum quorumcunque, ac restitutionis in integrum, prout de jure &c. unum omnibus incidentibus, dependentibus, annexis, connexis, ac toto negotio principalibus, actum, & quas &c. alicui S. V. Sacri Pallatii Apostolici Auditori audien, cognoscen, deciden, sineque debito terminan, committere, & mandare

mandare, cum facultate citandi, inhibendi, quos, quibus, quoties, ubi, & quando opus fuerit Constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, stylo Palatii, ceterisque contrariis non obstantibus quibuscumque statum &c. pro plenè &c.

At in causa non Rotali potest fieri commissio juxta formulam superius traditam p. 1. c. 13. n. 29. & alias mutatis mutandis, juxta contingentiam facti.

- 33 Commissio autem in his causis ordinariis transit, & expeditur via ordinaria, nec necesse est partem citare, aut plenam signaturam, adire. Commissa verò causa appellationis proceditur ad Inhibitionem coram Judice commissario, ad praxim superius traditam par. 1. cap. 13. num. 43. & seqq.

In Camera.

- 34 Sed in Camera causa super jactationibus in prima instantia committitur prævia propositione, quæ à Clerico Mensario scribitur in libris Camera, ut infra (& alias juxta facti contingentiam) videlicet.

Ad Dominum NN.

- 35 NN. contra NN. committi causam jactationis, & jactationum, de, & super exemptione à veteribus ordinariis, & extraordinariis ex vero contractu, ut titulo oneroso, cum clausula, quam, & quas, & facultate inhibendi, omni, &c.

- 36 In cuius propositionis margine Camera committendo causam alicui Clerico rescribit, ut supra.

Et deinde citatur pars adversa, contra quam causa fuit commissio, ad dicendum contra Decretum Camera, ut infra, videlicet.

Illustri. Domino NN.

Civitatis Castellæ exemptionis.

- 37 Citetur NN. ex aduerso principalis, ad dicendum contra Decretum Camera, videndum admitti, & juxta illius formam, & tenorem mandati procedi, & inhiberi, ad p. d. instante NN. principali, siue &c.

N. Notarius.

Decretum.

NN. repetit Decretum Camera, die NN. emanatum, & petit, & obtinuit admitti, si, & in quantum, & ut supra, & inhiberi in forma, omni &c.

Ac proinde prosequitur iudicium, observando alios terminos in eo servari solitos, sicut coram A. Cui supra, Termini vero substantiales sunt in d. iudicio servandi in Camera, prout in prophetis de jure servantur.

In Rota.

- 38 Frequentissime introduci solet in prima instantia causa in Rota, prævia commissione super jactationibus, ut infra, & alias cum narrativa opportuna, juxta sanctorum contingentias videlicet.

Ferolisipien.

- 39 Beatiff. Pater. Licet devotus S. V. Orator NN. sit inquieta, & pacifica possessione ius patronatus, ac præsentandi Rectorem Ecclesiæ NN. ex dotatione, & fundatione, & NN. pariter devotus S. V. Orator à d. Patrono præsentatus, & ab ordinario institutus, reperitur in pacifica eiusdem sine cura Ecclesiæ, illisque fructuum, ac proventuum annui valoris ducatorum vigintiquatuor auri de Camera exceden. perceptionis possessione, ac propterea à nemine molestari debuissent nihilominus, quia Episcopus d. Civitatis Ferolisipien. & Confratres Laici in d. Ecclesiæ existentes velle omnes præfatos, & eorum quolibet respectivè, de, & super d. Iurisdictionis, & ecclesiæ, seu beneficii, & eorum, & cujuslibet eorum respectivè pacifica possessio ne molestare, & vexare, se jactant, & jactant. Dignetur igitur S. V. causam, & causas jactationis, jactationum, ac molestationum hujusmodi, non tamen judicialiter illata, seu illatarum, nec in iudicio quovis modo deductarum, cum omnibus incidentibus, deponentibus, emergentibus, annexis, connexis, ac toto negotio, principali, attento quod Episcopus molestatur, alicui S. V. Sac. Palat. Apost. Auditori (seu Locumtenenti) audien. cognoscen. deciden. sineque debito terminan. committere, & mandare, cum facultate citandi, inhibendi, quos quibus, quoties in Curia, & extra, etiam per edictum, consilio summarie &c. Constitutionibus, stylo Palatii, ceterisque contrariis non obstantibus quibuscumque, statum &c. pro plenè &c.

dem sine cura Ecclesiæ, illisque fructuum, ac proventuum annui valoris ducatorum vigintiquatuor auri de Camera exceden. perceptionis possessione, ac propterea à nemine molestari debuissent nihilominus, quia Episcopus d. Civitatis Ferolisipien. & Confratres Laici in d. Ecclesiæ existentes velle omnes præfatos, & eorum quolibet respectivè, de, & super d. Iurisdictionis, & ecclesiæ, seu beneficii, & eorum, & cujuslibet eorum respectivè pacifica possessio ne molestare, & vexare, se jactant, & jactant. Dignetur igitur S. V. causam, & causas jactationis, jactationum, ac molestationum hujusmodi, non tamen judicialiter illata, seu illatarum, nec in iudicio quovis modo deductarum, cum omnibus incidentibus, deponentibus, emergentibus, annexis, connexis, ac toto negotio, principali, attento quod Episcopus molestatur, alicui S. V. Sac. Palat. Apost. Auditori (seu Locumtenenti) audien. cognoscen. deciden. sineque debito terminan. committere, & mandare, cum facultate citandi, inhibendi, quos quibus, quoties in Curia, & extra, etiam per edictum, consilio summarie &c. Constitutionibus, stylo Palatii, ceterisque contrariis non obstantibus quibuscumque, statum &c. pro plenè &c.

In hac commissione non fuit apposita clausula quam, quas Orator habet, & movet &c. ne illam impetant ex reo actor evadat, juxta inferius tradenda hoc eodem cap. 3. num. 68. si quis tamen hoc rei privilegio gaudere non curet, poterit d. clausulam apponere, ut in commissione sequenti.

Romana.

- 40 Beatiff. Pater, Devotus S. V. Orator NN. ut hæret ab intestato q. NN. eius Patris germaniter peritur in pacifica possessione bonorum hereditariorum, ac hereditatis ejusdem, verum quia NN. occasione asserti testamenti nulli Oratorem molestare velle super hereditate, ac bonis hereditariis præfatis, valorem ducatorum quingentorum auri exceden. se jactavit, & jactat. Dignetur igitur S. V. causam, & causas jactationis, & jactationum, ac molestationum hujusmodi, non tamen judicialiter illata seu illatarum, nec in iudicio quomodolibet deductarum, una cum omnibus incidentibus, dependentibus, emergentibus, annexis, connexis, ac toto negotio principali, & quam, & quas &c. alicui S. V. Sac. Rotæ Auditori audien. cognoscen. deciden. sineque debito terminan. committere, & mandare, cum potestate citandi, inhibendi quos quibus, quoties Constitutionibus, stylo Palatii ceterisque contrariis non obstantibus quibuscumque, statum &c. pro plenè &c.

Signatura Regentis Cancellariæ,

De Mandato Domini Nostri Pape audiat Mag. N. citet inhibeat, procedat, ut petitur, & iustitiam faciat.

Signatura C. Præfati Signaturæ Justitiæ.

Placet D. N. Papa Cardinalis N.

- 41 Exhibita commissione signata coram Auditore Rotæ, cui est directæ, citatur pars adversa, ad dicendum contra Commissionem, juxta formulam superius traditam par. 1. c. 13. n. 43. & deinde proceditur ad ulteriora, servando alios terminos,

minos ut supra servari solitos, & qui etiam coram A. C. servari solent, servando, etiam terminos substantiales in prophanis, prout de jure sunt servandi, ut supra par. 2. cap. 1. numer. 101.

Observationes.

A Gitur in hoc capite de remedio, l. diffamari C. de Ingeniis manumissis, quod est in foro valde frequens, nec minus illud intentionibus ut in dies experientia & Praxis rerum magistra demonstrat, quod judicium diffamationis, sed in Curia jactationis frequentius nuncupatur.

Diffamatio igitur, seu jactatio duobus potissimum modis usurpatur in bonam videlicet, & in malam partem. In bonam partem accipitur pro divulgatione bonæ famæ, ut apud D. Aug. de Civit. Dei lib. 3. Rom. Imperium tam longè lateque non potuisset augeri, & tam grandis gloria diffamari. In malam vero partem frequentius usurpatur pro disseminatione malæ famæ, ut apud Tacitum à Nerone probroso carmine diffamatus sentumalias ultumibat.

Rursus in malam Partem diffamatio accipitur, sive id jure, sive injuria fiat, jure, pro quando dicimus actionum, seu sententiam diffamare, injuria, prout quando aliquis, pravo affectu, ac malo Spiritu ductus, famam proximi lacerat, in quibus terminis procedit text. in d. l. diffamari C. de ingen. manumissis.

Et dicitur diffamatio a verbo diffamo, seu in famo, quod est aufero famam, seu alicuius famam detrahendo maculo, juxta trad. per Bart. in l. turpia, ff. de leg. 1. cuius contrarium est famam restituo. Caterum diffamator injustus delinquit occidit hominem, furatur nomen, probro testimonio lædit, Lexic. iur. in verbo Diffamator, & ob id punitur poena Stellionatus, & alias arbitrio Iudicis, ut ait Bald. cons. 230. omne factum in princ. lib. 3.

Remedium l. diffamari, C. de Ingen. manumissis fuit de jure civili introductum, & quidem Summa ratione ad Hominum scilicet calumnias compescendas, & illorum malitiis obutandum, Marchesi. de Commissis. iactat. par. 3. §. 1. n. 1. fol. 324. & sic ad reprimendum eos, qui vel detrahunt, statui alicuius, & clare legitur in d. l. diffamari vel contendunt, se habere jus in bonis alicujus nam diffamatio affert diffamato non modicum detrimentum, non solum quoad personæ integritatem, sed etiam quoad bona, præsertim in casu illorum alienationis, mala enim qualitas rei minuit illius æstimatione, Succ. in l. 1. §. si Hares. ff. ad Senat. consult. Trebell.

Et licet tex. in d. l. diffamari, simpliciter loquatur in causa Status, nihilominus omnimoda identitas rationis illius comprehendit sub se etiam bona, non etiam tunc sit extensio, sed comprehensio, seu tacita dispositio, Contard. in l. diffamari, limit. 3. n. 35. & seqq. C. de Ingen. manumissis. latè Marchesi. qui hoc pluribus comprobatur de Commissis. iactat. par. 3. §. 8. n. 1. & seqq. fol. 324.

48 Est autem diffamatio, seu jactatio propriè honoris, & famæ alicuius detractio, & denigratio Bar. & DD. in l. turpia ff. de leg. Cagnol. in l. diffamari, n. 2. C. de Ing. manumissis. Socin. cons. 45. nu. 3. lib. 1. Marchesi. de Commissis. iactat. d. 3. §. 1. n. 2. fol. 332. Minus tamen propriè verò est ad iudicium provocatio, nam diffamare est iudicium trahere, & provocare, ut ait Bald. in l. diffamari, n. 6. C. de Ingen. manumissis. Aret. in rubr. Instit. de except. n. 23. vers. ac etiam potest, Marchesi. de Commissis. iactat. d. §. 1. n. 3. fol. 329. & n. 42. fol. 331.

49 Ofsa. dec. 151. nu. 6. Bos. dec. 255. n. 6. etenim diffamans, seu iactans impellit diffamatum ad se in iudicio defendendum, & remedium, l. diffamari pro sua defensione intendendum, prout de magis communi DD. opinione testatur Marchesi. de Commissis. iactat. d. par. 3. §. 1. n. 42. fol. 331. Ofsa. d. dec. 191. n. 8.

Proinde inferitur, quod in hoc jactationis iudicio diffamans est actor diffamatus, verò, qui iudicium intendit, est reus originarius, & naturalis, Abb. in cap. si quis contra Clericum n. 2. de for. compet. Alex. cons. 103. lib. 5. Covar. var. resol. lib. 1. c. 8. nu. 4. & seqq. Gabr. de action. conclus. 6. n. 42. Marchesi. de Commissis. iactat. p. 3. §. 1. n. 33. fol. 329. ubi de communi. Contard. in l. diffamari, q. 1. n. 3. & seqq. ubi de magis communi, Capyc. dec. 18. Ofsa. dec. 151. nu. 4. & seqq. & n. 10. Rota. dec. 423. n. 3. par. 1. divers. & in Placentina Cappellania. 18. Novembris 1602. coram clar. me.

52 Card. Pamphilio Duran. dec. 60. n. 14. Et licet regulariter ille sit actor, qui prius in iudicio agit, hoc tamen non procedit in remedio, l. diffamari, Ofsa. d. dec. 15. nu. 8. nam tamen cum diffamatus fuerit, ut supra ad se defendendum provocatus, potius causæ naturalis, quam accidentalis origo est attendenda, Alex. d. cons. 103. n. 6. lib. 5. Craver. cons. 182. n. 2. Marchesi. de Commissis. iactat. par. 3. §. 1. nu. 34. fol. 329. Ofsa. d. dec. 151. n. 4. in fin. & n. 1. in fin. Duran. dec. 60. num. 13.

54 Et per consequens Intentans remedium diffamationis, seu jactationis potest iudicium introducere coram suo Iudice, coram quo diffamans agendo illum convenire deberet, l. cum bi, §. transacione, ff. de transact. Bart. in l. societatem, §. Arbitrorum, ff. pro Soc. Alex. cons. 103. lib. 5. Abb. in cap. si quis contra Clericum n. 2. de for. compet. de Cagnol. in l. diffamari n. 9. ubi de communi & ibi Contard. q. 1. n. 3. & seqq. ubi de magis communi, C. de Ingen. manumissis. Gabr. de act. conclus. 6. n. 41. Covar. var. resol. lib. 1. c. 18. n. 5. in fin. ubi. de magis communi Marchesi. de Commissis. iactat. par. 3. §. 1. n. 40. fol. 331. de magis communi, Roman. cons. 412. n. 8. & ibi Mandos. in verbo convenisset, ubi de magis communi, Vrsill. ad Affl. dec. 268. n. Capyc. d. dec. 18. Ofsa. d. dec. 151. n. 4. ubi de veriori.

55 Et cum Intentans remedium l. diffamari sit verus Reus Ofsa. d. dec. 151. n. 4. & his contra quem illud intendatur, sit verus Actor Duran. d. dec. 60. nu. 14. in dubio est pro d. Intentante, uti Reo pronunciandum Dec. in l. favorabiliter n. 2. ff. de reg. iur.

56 Verum si Diffamatus habet plures Iudices ordinarios, coram quibus conveniri possit, & unum

- unum elegerit, coram quo iudicium diffamationis, seu iactationis instruxerit, an tunc diffamans possit coram altero ex dictis iudicibus id quod pretendit agendo petere, & affirmativam partem tenet, *Marian Socin. in c. proposuisti, n. 26. de for. compet. & Socin. conf. 94. lib. 3.*
- 57 Sed contrarium, quod ille debeat agere coram primo Iudice à diffamato electo, & coram quo fuit per citationem præventus, tenet Io. Baptista Caccialup in l. omnes populi, col. 1. §. de iust. & iur. quem refert, & sequitur Felyn. in cap. cum sit generale. n. 6. de for. compet. & in hac se. un. opin. cum ea secundo loco referant, videntur residere. *Cagnol. in l. diffamari, nu. 10. in fin. ubi sed oppono. & Contard. ibidem q. 2. nu. 28. vers. contrariam, C. de Ingen. manumiss. quam etiam sequitur Rom. consil. 41. n. 4. ubi de com.*
- 58 In hac quaestione *Marian, ubi supra* distinguit, quod aut agimus de iudicio diffamationis intentato per diffamatum, & tunc per citationem coram Iudice ab eo electo dicitur præventa iurisdictione illius Iudicis nec huiusmodi iudicium diffamationis potest ab eo advocari, aut agimus de iudicio postea per diffamantem movendo super meritis, & negotio principali, & tunc quoad istud iudicium ab alio separatim non dicitur facta præventio coram primo, sed poterit diffamatus agere coram alio Iudice ordinario ejusdem diffamati, quam distinctionem sequuntur, *Gabr. de ad. concl. 6. num. 32. & Covar. 6. 18. num. 6.*
- 59 Verumtamen contrarium, quod per citationem dicatur præventa iurisdictione coram Iudice à diffamato electo, ita ut non possit causa principalis iudicio diffamationis annexa, & connexa, ab eo advocari, tenet *Caccialup. Fel. Rom. & alij supra pro secunda opinione allegati*, unde ratio *Marian*, quod scilicet causa iactationis, seu exceptionis sit diversa à causa præfixionis termini ad agendum, non videtur subsistere, cum potius una alteri connexa dici debeat, & quia si primus Iudex à diffamato electus remanet Iudex super impositione silentii, utiq. diffamans tenebitur de jure suo docere coram eo, neimpolitico silentio subsequatur.
- 60 Alia etiam ratio *Marian. Socin.* quod scilicet reus, provocans actorem ad iudicium, debet adire eum Iudicem, quem aditurus esset actor si is primum actione egisset, sed actor non egisset hoc casu coram Iudice per reum electo sed coram altero, quem modo actor elegit, igitur ad electum ab actore causa est remittenda, non videtur subsistere, nam negatur minor, si enim iudicium prius non intentasset, & Iudicem elegisset, forte actor coram eodem quem reus elegit, egisset, tunc enim aliquam suspensionis materiam, quam nunc ex ipsius diffamati electione concipere potuit, non habuisset, & quidem possibilitas sufficit, cum non probet hoc esse, quæ ab hoc contingit ab esse ex vulgari.
- 61 Poterit tamen diffamans, si Iudicem suspectum habet, illum suspectum, prout juris fuerit, allegare, quæ quidem suspicio in A. C. Tribunali de facili admittitur, ut ipsemet A. C. alium depuret, juxta proximè superius traditam par. 1. c. 7. n. 20. & seqq.
- 62 Sed conclusio, quod diffamatus intentans remedium l. diffamari sit reus, primo non procedit, quoad primam petitionem *Roman. conf. in princ. Duran. dec. 60. n. 12.* & sic non potest dici reus respectu primæ ordinationis iudicii sed bene quoad decisionem, *l. in l. de Pupillo, §. si Procurator, n. 4. ff. de nov. oper. nunciat. Contard. in l. diffamari, q. 1. n. 2. C. de Ingen. manumiss.*
- 63 Secundò non procedit, quando ille in libello seu monitorio, seu commissione se expressè vocavit actorem, tunc enim est actor, non reus, cum nulla sit major probatio, quam ex ore proprio, l. 1. §. de Confessio, & de confessione facta in precibus, commissione, rescripto, seu libello, quod præjudicet confitenti, est tex. in l. cum precum, ubi Bahl. Salicet, & alij. C. d. lib. caus. l. me fustidat, ff. rem rat. haber. Mandos. de commissi. iactat. part. 3. §. 1. nu. 38. fol. 331 Gabr. de confess. conclus. 4. n. 1. & seqq. *Osalc. dec. 138. n. 3. Caputaq. dec. 190. num. 3. par. 1. & dec. 220. num. 3. & seq. par. 2. & in specie de Commissione, tradit Rota in Perusina Bonorum 11. Maji 1592. coram bo. me. Bravo, & in Elnen. Minerorum, 16. Decembris 1585. coram bo. me. Orano quæ est dec. 298. par. 4. divers. & dec. 85. num. 10. par. 6. & dec. 94. num. 24. par. 7. recen. & quod confessio facta in libello præjudicet confitenti, probat tex. in l. 2. & ibi Bart. & alij. C. de Inst. cum aliis cumulatis per Gabr. de confess. concl. 4. num. 7. & seqq. *Osalc. d. dec. 138. n. 3. Rota in d. Perusina Bonorum, 11. Maji 1582. coram bo. me. Bravo,* idemque ¶ dicendum est in monitorio, cum monitorium sit loco libelli, ut per Mandos. de monit. quest. 38. num. 3. vers. opinio affirmativa, ubi de veteri, & in Praxi observata opinione tenetur.*
- 67 Statut cum aliis cumulatis supra p. 2. c. 40. n. 3. & quod confessio emanata in Monitorio præjudicet confitenti, tradit *Rota de decis. 54. num. 8. p. 7. recen.*
- 68 Tertio non procedit, quando commissio non fuit simpliciter impetrata super iactationibus sed complexitur omnes causas, quas idem committens habet, & movet, & habere, & movere vult, & intendit contra quoscunque, nam is obtinendo citationem, juxta formam commissionis, declarat se actorem, l. in tribus, de iud. à, qua declaratione resiliere non licet, *Rom. conf. 343. n. 13. & seq. Rot. in Syracusana quarta. 16. Novemb. 1588. coram bo. me. Comitolo, quæ est eius dec. 34. & apud Post. de manut. dec. 65.*
- 69 Quarto non procedit ad effectum, ut diffamatus sit propriè reus, *Contard. in l. diffamari, q. 1. n. 19. C. de Ingen. manumiss.* & ob id Procurator habens mandatum ad defendendum non potest intentare iudicium l. diffamari, quia verba mandati sunt propriè intelligenda, *Pur. dec. 413. per tot. lib. 1.*
- 71 Quintò non procedit, quando intentans remedium l. diffamari non docet de tuo interesse: nam tunc non gaudet privilegio rei, *Rota in d. Placentina Capellania, 8. Novembris 1602. coram clar. me. P. amphilio seniore.*
- 72 Licet autem remedium l. diffari sit unicum, competet nihilominus tam in causis civilibus, quæ

- quam etiam in Criminalesibus, l. Tria ff. de accus. l. si ea que, C. de is, qui accus. non poss. Bart. in l. si quis libertatem, num. 8. ff. de pet. Hæred. Gabr. qui alios cumulat de act. concl. 6. n. 2. Contard. in l. diffamari, ampl. 3. n. 25. C. de ingen. manumif. Mandos. de commiss. form. 5. iactat. & molest. in verbo imputare, Boer. dec. 255. n. 7. & tam in Possessorio quam in Petitorio, tam in Actionibus personalibus, quam realibus, Dec. in cap. in presentia, n. 10. de probat. Gabr. de action. conclus. 6. n. 3. Contard. in d. l. diffamari, conclus. 2. n. 24. Boer. d. decis. 255. n. 7. Rot. decis. 26. n. 1. de Sent. & re iud. in antiq. & tam in causis Matrimonialibus, Dotialibus, Feudalibus, & aliis. Gabr. de act. d. conclus. 6. n. 7. n. 10. & per tot. Contard. in d. l. diffamari ampl. 10. n. 75. & seqq. ampl. 23. n. 168. & seqq. & ampl. 27. num. 185. & seqq. & tam in Prophanis quam in Beneficialibus, Menoch. de recap. remed. 15. q. 27. num. 363. & seqq. Mandos. in reg. 29. de subrog. collit. n. 1. & seqq. ubi tradit Formulam Commissionis in Beneficialibus quam paucis mutatis, etiam in Prophanis deferre posse alicui idem Mandos. de Commiss. iact. & molest. form. 1. in princ. & in verbo Inquietare, Cassad. decis. 6. de rescript. & decis. 9. de caus. possess. & propriet. & tam in Beneficialibus, causa simpliciter commissâ, non autem limitativè, aut restrictivè ad possessionem comprehendit, tam Petitorium, quam Possessorium cap. 1. de sequest. possess. & fruct. & eo magis commissâ causa iactationum, & molestationum de, & super Beneficio N. quia verbum molestare respicit utrumque, scilicet Petitorium, & Possessorium, Cassad. d. dec. 6. de rescript. & d. dec. 9. de caus. possess. & propriet. cum aliis cumulat per Mandos. in d. reg. de subrog. n. 5. & seqq.
- 77 Et quod remedium d. l. diffamari competat in omnibus causis, tam Beneficialibus, quam Ecclesiasticis, ac Prophanis passim observat Praxis, & Curia in omnibus Urbis Tribunalibus,
- 78 Signanter verò datur hoc remedium. Primo contra filium exheredatum ad proponendam querelam. Secundo etiam contra Episcopos, & Prælatos, & eorum Successores. Tertiò etiam contra Fiscum, & Procuratorem Caesaris, Quartò contra Maritum respectu dotis. Quintò etiam contra eum, qui directo agere non potest. Sextò etiam contra Personas incertas. Septimò contra impugnantes privilegia Principis ex defectu voluntatis. Octavò contra Tutores, Curatores, & Hospitalarios. Nonò contra diffamantem jura Ecclesiæ. Decimò contra Excommunicatum. Decimoprimum fundato iudicio contra Diffamantem, etiam potest citari tertius ad contradicendum, latè Gabr. de act. concl. 6. nu. 4. & seqq. uq. ad num. 17. Latius Contard. in d. l. diffamari ampl. 1. nu. 9. ampl. 4. & seqq. nu. 26. & seqq. ampl. 7. n. 33. & seqq. ampl. 8. nu. 40. & seqq. ampl. 9. num. 48. & seqq. ampl. 10. nu. 75. & seqq. ampl. 11. n. 85. & seqq. ampl. 15. num. 103. & seqq. ampl. 21. n. 142. & seqq. & ampl. 24. n. 17. & seqq.
- Ceterum ad hoc, ut remedio l. diffamari lo-

- cus sit, plura requiruntur.
- 79 Primò quod Diffamans fuerit prævia citatione opportuna præventus ab ipso Diffamato coram aliquo Iudice competente ejusdem Diffamati, alias Diffamans posset illum coram alio Iudice competentes quando plures adfuerint Iudices competentes convenire Marian. in d. cap. proposuisti, num. 26. de for. compet. Gabr. de act. d. conclus. 6. n. 32. & tam quod per citationem, etiam in hac materia l. diffamari dicatur præventa iurisdictione, probat text. in l. si quis postea, ff. de iud. & tradit Roman. conf. 4. 12. nu. 4. ubi de communi celebratur.
- 81 Quod si Diffamatus non solum prævenit diffamantem, ut supra, super assignatione termini ad agendum, sed etiam cumulative super negotio principali, & veritate diffamationis, Iudex à diffamato electus erit proculdubio Iudex etiam in negotio principali, nec poterit super eo diffamatus à diffamante coram alio conveniri, etiam si ipse diffamatus haberet plures Iudices competens, & diffamans coram alio ex eis illum convenire vellet, Marian. in d. cap. proposuisti, n. 26. vers. & adverte circa id quod dixi de for. compet. quem declarat, & sequitur in hoc Io. Bapt. Ferrer. conf. 39. nu. 2. & seqq.
- 82 Secundo in Tribunali A. C. in specie requiritur, quod iudicium coram alio Iudice, seu in Partibus non sit inchoatum, & ob id in monitorio iactationum ad Partes transmittendo apponenda est clausula, dummodo iudicium in Partibus non sit ceptum coram aliquo Iudice competente, alias Monitorium non afficiat, Paul. V. in reform. Tribunal. Urb. qua est eius const. 71. Universi agri in S. & in Monitorijs specialibus.
- 83 Et pariter in Commissionibus iactationum solet apponi clausula, non tamen iudicialiter illatarum, nec in iudicio quovis modo deductarum, ut passim observat Praxis, & colligitur ex Caval. decis. 587. num. 3. & ex alijs decisionibus in similibus clausulis emanatis.
- 84 Et id iure merito, quia remedium l. diffamari debet intentari ante modum iudicium non autem post, nam ubi superest remedium ordinarium huic extraordinario locus non est, ad text. in l. cum quedam Puella, vers. sed. & si post susceptum, ff. de iur. omni. Iud. Bald. in l. si finita, §. eleganter, n. 4. & ibi etiam alijs. ff. de damn. infect. Bald. in l. Pupillus, C. de iur. Pupil. Mandos. de Commiss. iactat. & molest. form. 1. in verbo inquietare, vers. Inter alia respondeo, Marches. de commiss. iactat. par. 3. §. 2. nu. 13. fol. 339.
- 85 Sed hoc non procedit in Monitorio, seu Commissione, & citatione cum inhibitione obtemperanti pro Vidua, quia illa gaudet privilegio, l. unica, C. quando Imper. ut possit variare Marches. de commiss. iact. par. 3. §. 2. n. 15. fol. 339. de quo latius infra in proximo sequenti capite dicemus.
- 86 Tertiò requiritur, quod intendans remedium l. diffamari non sit segregatus à Comunione Fidelium, nam Excommunicato excommunicatio nem inajori non conceditur hoc remedium, Felyn in cap. intelleximus, eo l. 6. n. 7. ante fin. vers. secundo allego, Paul. de Castr. & ibi etiam Aret. n. 3. & n. 7. Dec. nu. 32. & seqq. & alijs de iud. Contard. in l. diffamari, lim. 5. n. 82. & seqq. C. de ingen. manumif.

Covar. var. resol. lib. 1. c. 18. n. 5. Afflict. dec. 268. n. 3. Ofasc. decis. 151. n. 7.

- 87 Quarto requiritur, quod intentans remedium l. diffamari, si vult gaudere Rei privilegio & audit in hoc iudicio, doceat de suo interesse. Aret. conf. 68. n. 6. vers. item non est dubium. Gabr. de alt. conclus. 6. n. 37. in fin. Rot. decis. 801. n. 1. & seqq. par. 1. divers. & in Placentina Cappellania. 8. Novembria 1602. coram clar. mem. Card. Pamphilio, & sic doceat de sua possessione, Bald. in l. 3. n. 2. vers. nota, quod aut Reus; C. qui bon. cid. poss. Contard. in l. diffamari, q. 4. n. 40. C. de ingen. manumiss. Aret. d. conf. 68. n. 6. vers. Item non est dubium, Gabr. de conclus. 6. n. 39. Boer. dec. 255. n. 10. Rot. d. dec. 801. n. 1. par. 1. divers. & in d. Placentina Cappellania coram clar. me. Cardinali Pamphilio, & de iure suo Innoc. in cap. Abbate, n. 1. in fin. vers. & hac, de verb. signif. Aret. in d. conf. 68. n. 6. vers. Item non est dubium, Felyn. in cap. olim n. 9. vers. unde dicit de reser. cum aliis cumulat. per Gabr. de action. d. conclus. 6. n. 37. & per Rot. d. decis. 801. nu. 2. par. 1. divers.
- 89 Et ad docendum de interesse huiusmodi, non requiritur probatio plena, sed sufficit apprens tantum Felyn. in cap. veniens, il secundo, n. 13. ubi dicit Innoc. & omnes ita tenere, & sic de communi testatur, de testibus Covar. pract. quest. c. 16. n. 1. vers. ita tamen, ubi de communi etiam, testatur.
- 90 Sed hoc procedit in tertio Comparente pro suo interesse, non autem in ipso pincipali, nam hic plene probare tenetur, alias contra Intentantem remedium l. diffamari intrat exceptio tua non interest, nisi de interesse, ut supra probet concludenter, & plene ex praegaligatis, Rota decis. 801. n. 4. par. 1. divers.
- 91 Quinto requiritur, quod Diffamanti praefigatur bina dilatio, & sic requiritur bina Iudicis monitio una post aliam ad probandum, ad hoc ut illi possit perpetuum silentium imponi, ita ut amplius deinde non audiat, s. si autem ibi semel, & secundo admoniti in auth. de Eccles. tit. 8. si quis autem non implens, ubi Glos. in verbo admonitus, & ibi Angel. n. 15. in Auth. de Hered. & falcid. Cepoll. cauti. 210. Felyn. in cap. venerabilis 20. n. 9. de ind. Aret. in rubr. Instit. de except. nu. 23. prop. fin. vers. unum tamen: ene menti perpetuo, Gabr. de alt. concl. 6. n. 21. Contard. in l. diffamari, lim. 3. n. 31. ubi de communi, & q. 13. n. 87. ubi de communi. Marches. de commiss. iactat. par. 3. §. 1. num. 48. fol. 333. ubi de magis communi, Afflict. decis. 264. n. 4. ubi quod ita fuit decisum Boer. decis. 255. n. 10. & seq. ubi de magis communi, & ita observat Praxis Salust. Tib. in Prax. lib. 2. c. 18. n. 1.
- 92 Sed hoc Primò non procedit, quando Citatus, seu Monitus dixit non legere, tunc enim secunda dilatio, seu monitio, seu termino non est opus, Felyn. in cap. ad petitionem, col. pen. de accusat. Contard. in l. diffamari, lim. 3. nu. 67. vers. limita m. C. de ingen. manumiss. cum aliis cumulat. per Marches. de commiss. iactat. par. 3. §. 2. n. 50. & seqq. fol. 346.
- 93 Secundo non procedit, quando prima monitio, seu citatio est facta comminatione de non audiendo ulterius elapso termino, nam nec etiam, tunc secunda monitio est necessaria, Fe-

lyn. in c. accepimus n. 6. de fid. Instrum. Contard. in d. l. diffamari, lim. 3. nu. 70. vers. secunda limitatio.

- 94 Tertiò non procedit, quando Iudex anno ulterius ad agendum terminum statueret, nam tunc secunda monitio non requiritur, sed temporis longitudo supplet ejus defectum, & in his terminis potest procedere opinio Tenentium unica monitionem sufficere, s. si quis autem non implens, ubi Glos. in verbo admonitus, & ibi Angel. n. 15. in Auth. de Hered. & falcid. Contard. in d. l. diffamari, lim. 3. n. 3. & seqq. & n. 73.
- 95 Caterum si in termino, ut supra praefixo Diffamans agere incipiat, & deducat justum non agitur amplius de remedio l. diffamari, sed de bono iure, & meritis causae cap. in praesentia, ubi Aret. n. 3. & seq. Felyn. n. 3. col. vers. unum aliud, Dec. n. 14. vers. quatuor nota de probat. Cagnol. in l. diffamari, nu. 11. C. de ingen. manumiss. Aret. in rubr. Instit. de except. n. 23. vers. si autem actor.
- 96 Sed hoc non procedit, quando diffamans non deducit justum, nec agere incipit, tunc enim Iudex debet pronunciare illum non esse amplius audiendum, imponendo ei perpetuum silentium Glos. in d. l. diffamari in verbo sententiam, & ibi DD. C. de ingen. manumiss. Aret. in rubr. Instit. de except. n. 23. vers. ex hoc apparet, & nu. 33. vers. sed tu posses tenere, cum aliis super allegatis.
- 97 Sextò, ut diffamatus possit cogere Diffamantem ad agendum, debet Iudici constare saltem summarie de Diffamatione, alias illum compellere non potest, Bart. in l. Titia. n. 8. ff. de accusat. Bald. in l. 2. C. ne fil. pro Pat. Salicet. in l. 3. n. 2. C. qui bon. ced. poss. Aret. in rub. Instit. de except. nu. 23. vers. ex quibus nota, Alex. conf. 108. n. 7. lib. 1. Gabr. de alt. con. l. 6. n. 24. Cagno. in l. diffamari n. 6. C. ingen. manumiss. Covar. var. resol. lib. 1. c. 18. n. 2.
- 98 Et per consequens Diffamatio in actis probari, Aret. in rubr. Instit. de except. nu. 23. vers. ex quibus Salicet. in l. 3. num. 3. C. qui bon. ced. poss. Covar. var. resol. d. lib. 1. c. 18. nu. 2. Gabr. de alt. concl. 6. n. 24. Contard. in l. diffamari, q. 7. n. 45. & seq. C. de ingen. manumiss. Boer. dec. 255. n. 7. vers. & ista diffamatio.
- 99 Possunt in hac materia l. diffamari recipi Testes etiam hie non contestati, Butr. in cap. cum olim, n. 10. vers. tertius intellectus, de test. Gabr. de alt. concl. 6. n. 17. Marches. de commiss. iactat. par. 3. §. 2. n. 45. fol. 332.
- 100 Alias si non constet de Diffamatione, praefixo termini non valet Roman. conf. 53. vixit sub n. 1. & ibi Mandos. in verbo impetare, cum delicti iudicii fundamentum, scilicet ipsa Diffamatio, Bald. in d. l. 2. in fin. C. ne fil. pro Pat.
- 101 Non tamen interest, an diffamatio, quae praecessit, fuerit judicialis, vel extra judicialis, l. diffamari, ubi Bald. in princ. Cagnol. n. 6. & Contard. q. 7. n. 46. & seqq. C. de ingen. manumiss. Socin. conf. 45. vixit, n. 3. Covar. var. resol. lib. 1. c. 18. n. 8. vers. & erit satis.
- 102 Si tamen in monitorio, seu Commisione iactationum adeit clausula, non tamen iudicialiter illarum, nec in iudicio deducitur, probanda est Diffamatio, seu molestia extrajudicialis, alias Monitorium seu Commissio non relevaret, Cavaler

Cavaler. dec. 587. n. 1. & seqq.

- 103 Ex quibus patet, quod licet regulariter nemo agere cogatur in vitus, nec possit alicui præfigi terminus ad agendum, *l. unica. C. ut nemo inuit.*
 104 *Roman. conf. 33. n. 1. in fin. & t. Maledictum*, si à levitate proficiscitur, contemnendum sit *leg. prima. C. si quis Imper. maled.* si ab Infamia, miseratione dignissimum, si ab injuria remittendum, cum lubricum lingue non sit de facili ad penam trahendum, *l. famo. ff. ad leg. iul. maiest. Contard. in l. diffamari, in rat. dubit. n. 1. & seqq. C. de Ingen. manumiss.*

- 105 Hoc nihilominus non habet locum, quando aliquis errore, vel dolo diffamat Statu alterius, vel jactat se habere jus in rebus, seu bonis alicujus, *l. diffamari & ibi. DD. & singanter Contard. ampliat. 1. n. 7. C. de Ingen. manumiss. Roman. d. conf. 53. n. 1. cum aliis supra allegatis.*

- 106 Verum conclusio, quod Diffamatio sit, ut supra, probanda, Primò non procedit, quando aliàs subeliet calumnia suspicio, vel alla iusta causa, nam tunc alia Diffamatio non requiritur. *Innoc. in cap. causam que, nu. 5. qui sit. sint. leg. Felyn. in cap. penult. n. 8. de iud. Bart. in l. edita, n. 3. C. de eden. Bald. in l. pupill. C. de usur. Pupill. cum aliis cumulat per Contard. in l. diffamari, ampl. 1. numero 1. C. de Ingen. manumiss. Marches. de Commis. iactat. p. 3. §. 2. numero 44. vers. Immo, fol. 332. Covar. var. resolut. lib. 1. cap. 18. nu. 8. Boer. dec. 255. num. 7. vers. qua probatio, ibi, vel recessu.*

- Iuste autem cause sunt plures, & signanter:
 107 Prima est recessus, quando scilicet Officialis, Scholaris, vel Stipendiarius est à loco Officij, Studij, vel Stipendij recessus, si nolit in Patria posse conveniri, nam poterit per proclama statuendum curare terminum ad agendum contra aliquid ab eo Præsentantes, cum comminatione quod eo elapso quis non audiretur, & obtinere absolutoriam, *Contard. in l. diffamari, ampl. 1. num. 2. & idem in Peregrino tradit Boer. dec. 255. n. 7. vers. qua probatio, ibi vel recessu.*

Secunda procrastinatio, quando Judex vide Actorem expectare tempus, pro Reus probationibus careat.

Tertia Exheredatio, nam Filio exheredato statuitur terminus ad proponendam querelam, *l. Papianus, §. si quis poss. ff. de inoff. testam.*

Quarta ædificatio non statim destruenda, quando statuitur terminus ædificanti, quo fundus petitur, ad agendum jus sibi esse ædificatum habere, *leg. à quo fundus, ff. de damn. infect.*

Quinta nunciatio novi operis, nam hæc est species provocationis.

Sexta Protestatio, nam hæc continet in se quamdam Diffamationem judicialem, seu mina, de agendo.

Septima Actio, vel exceptio præjudicialis est iusta causa, ut Judex præfigat terminum ad agendum.

Octava Contumacia, nam ejus ratione Judex potest statuere terminum ad agendum.

Nona Timor rixæ, quando Judex timet, ne Partes de possessione contententes veniant ad arma, potest etiam ex Officio statuere paribus terminum ad probandum.

Decima obligatio mutua, quando quis tenetur ad aliquid, ut recipiant aliud, nam Judex potest ei, qui tenetur, præfigere dilationem, ut faciat, seu præstet, quod debet, & deinde recipiat.

Decima prima damnum emergens, quando res in bonis meis sunt delata, & affertur eis damnum, & ego ignoto cujus sint, nam potest Judex per proclama præfigere Dominis terminum ad eas tollendum, alias censentur habitæ pro derelictis.

Decima secunda Æquitas, ex qua Judex potest abbreviare dilationes, nam ex eadem ubi illa militat, poterit statuere terminum ad agendum.

Decima tertia Actio ab invito proponenda nam in decem, & in septem casibus in quibus quis agere cogitur in vitus, de quibus per *Glos. & DD. in c. 1. §. 1. de res. Spoliat. in 6. poterit etiam Judex præfigere terminum ad agendum.*

Quas quidem causas latè refert, & comprobant *Contard. in l. diffamari, ampl. 1. per tot. nu. 3. cum viginti seqq. C. d. Ingen. manumiss.*

- 108 Secundo conclusio, quod Diffamatio sit probanda non procedit quando una cum remedio *l. diffamari*, cumulat, prout fieri solet, remedium *l. si contendat, ff. de Fideiuss.* tunc enim non requiritur aliqua Diffamatio, seu Diffamationis probatio, *Covar. var. resolut. lib. 1. c. 18. num. 3.* ubi quod hæc duo remedia in Praxi pro faciliiori causarum expeditione misceri, & cumulari posse, obtentum est.

- 109 Sed licet Intentans remedium *d. l. si contendat* non teneatur probare Diffamationem, tenebitur nihilominus probare ejus exceptionem & jus intentatum sibi competere, ut post *Innoc. in c. cõque-rente, n. 1. de offic. Ordin. & Castri. in l. 2. C. de ord. iud. quos allegat tradit Cont. iud. l. diffamari, ampl. 17. n. 26. C. de Ingen. manumiss.*

- 110 Ultra remedium igitur *d. l. diffamari*, *C. de Ingen. manumiss.* proditum est etiam remedium, *1. l. si contendat, ff. de Fideiuss.* quod t. videtur pinguius providere, quam provideat remedium *d. l. diffamari*, & remedio *d. l. si contendat*, simile est remedium *l. Aurelius, §. centum ff. de liber. leg.*

- 111 At proinde Timens molestiam potest adire Judicem, coram quo ab Adversario conveniendus esset, si ille ageret, & petere declarari, se non esse debitorem, & alias sibi exceptionem legitimam competere vel habere meliora, & potiora jura, & ob id Adversario super actione perpetuum silentium imponi, *d. l. si contendat ubi Glos. & DD. communiter ff. de Fideiuss. à l. Aurelius. §. centum, ubi Glos. & DD. ff. de lib. leg. l. si duos. Patroni, in princ. ubi not. ff. de iureiur. l. 3. C. qui bon. ced. poss. Bart. in l. si finita, §. eleganter, nu. 4. ff. de damn. infect. Abb. in c. si quis contra Clericum, n. 2. vers. unde licet, de for. compet. Felyn. in c. significavit n. 5 de Test. Roman. conf. 412. n. & ibi Mandos. in verbo inquietari, Covar. var. resolut. d. li. 1. c. 18. n. 3. ubi de comuni, Contard. in l. diffam. ampl. 17. nu. 108. ubi de receptiori DD. opinione testatur, C. de Ingen. manumiss.*

- 112 Et ob id cum Intentans remedium *d. leg. si contendat, & d. leg. Aurelius §. centum*, petat pronuntiari super exceptione, non est mirum, si in hoc iudicio est Reus, & gaudet Beneficijs, & prator-

- prærogatis Reorum, ac si remedium d. l. diffamari intentasset. *Contard. in dicta l. diffamari ampl. 17. n. 123. vers. in autem adverte.*
- 114 Et licet d. l. si contendat, loquatur in Fideiussore proponente exceptionem, ne conveniatur in solidum, & ut fiat divisio inter Confideiussores, tamen locum habet in quocumque Reo exceptiones peremptorias habent, excumalatis per *Cagnol. in l. diffamari, num. 5. vers. sexto amplia. C. de Ingen. manumiss. & per Osafo. dec. 151. numero 10.*
- 115 Primò igitur differunt hæc remedia inter se in modo articulandi, & probandi *Contard. in l. diffamari, ampl. 17. nu. 126 C. de Ingen. manumiss. & patet ex allegatis supra, vers. Secundo conclusio, nu. 108. & vers. sed licet, n. 109.*
- 116 Secundo differunt, quia in remedio d. l. diffamari, Actor cogitur agere in termino, aliàs ei imponitur silentium, sed in remedio, l. si condit, & l. Aurelius, §. centum, Actor cogitur agere statim, aliàs Judex procedit super exceptione & Agenti imponitur silentium, *Soccin. conf. 94. num. 6. lib. 3. quem sequitur Cagnol. in l. diffamari, num. 5. C. de Ingen. manumiss. Osafo. dec. 151. num. 12.*
- 117 Tertio quia intentans remedium l. diffamari compellit Adversarium ad agendum, & dandum libellum contrale, alias eo non agente imponitur ei silentium, ad intentans remedium l. si contendat, & l. Aurelius, §. centum, non compellit Adversarium ad dandum libellum sed instat pro declaratione juris sui, & requirit Adversarium, ut contra dicat, si sua putaverit interesse, quod si non contradixerit, Sententia declaratoria illi præjudicabit, *Castr. in l. numero 2. C. de ordin. iuric.*
- 118 Quarto differunt, quia in remedio l. diffamari agitur diffamans à diffamatione cesset, adeò ut non possit peti pronuntiari super jure suo, ut puta super legitimatione, sed in remedio l. si contendat, & l. Aurelius, §. centum, agitur ad declarationem juris sibi competens, *Contard. in l. diffamari, ampl. 17. nu. 124. C. de Ingen. manumiss.*
- 119 Proinde non videtur subsistere id, quod dixit *Soccin. d. conf. 94. nu. 6. lib. 3. quod in remedio l. si contendat, & l. Aurelius, §. centum, Actor cogatur agere statim, nam autem Sententiam declaratoriam contradicere, & agere poterit, aliàs Sententia declaratoria super exceptione lata illi nocet, ut per Castr. ubi supra, & ob id potius cautivè, quam statim teneretur agere, & contradicere petite declarationi, & si Actor non probaverit, Contradicens absolvitur per l. qui accusare C. de eden. ut bene observavit *Contard. in l. diffamari, ampl. 17. num. 125.**
- 120 Quinimò qui ut præmissis patet, ultra differentiam à *Soccin.* inter dicta remedia allatam ad hinc, ut supra, aliæ notabiles differentie, nec etiam subsistit id, quod idem *Soccin.* ibidem assentit, quod interdicta remedia non sit nisi unica differentia per eam allata, superius versis. 2. differunt num. 116, à nobis relata.
- 121 Quintò differunt secundum *Bald.* Nam aut quis, & tunc cessat assignatio termini, & impositio silentij, Aut diffamat, & tunc aut de causa
- Status, procedit text. in l. diffamari, C. de Ingen. manumiss. Si de crimine, & tunc, si in judicio assignatur terminus ad agendum, & licet. in *Beato Petro, de accusat. l. Titia, ff. de accusat. l. si ea quæ, C. de his qui accus. non poss. l. si extra judicium & faciem Judicis, tunc officium mercenarium non pertinet ad Judicem, sed Diffamator tenetur actione injuriarum, l. lex Cornelia, §. fin. & l. item apud Labeonem, §. si quis non Debitorem, ff. de injur. Si verò ex talibus verbis Diffamatoris oriatur controversia possessionis, tunc potest agi remedio *Glos. in l. Aurelius, §. centum ff. de lib. leg. Ita distinguit Bald. in Margarita ad Innoc. in verbo Silentium, quem refert Georg. Nat. in Clem. sepe, in princ. in 3. not. in 3. art. princ. num. 16. vers. Bald. verò de verb. sign. & Contard. in l. diffamari, ampl. 17. n. 124. & seq. & limit. 7. n. 104. & seq. C. de Ingen. manumiss.**
- 122 Verumtamen circa hanc *Bald.* distinctionem. Primò observandum est, quod licet quando quis silet, cesset assignatio termini, & impositio silentij in terminis d. l. diffamari, ut colligitur ex illo textu & tradunt ibi *DD.* superest tamen remedium, l. si contendat, ff. de Fideiuss. in quo Diffamatio non requiritur, nam sicut Diffamatus potest contra Diffamantem intentare remedium l. diffamari, ut supra, ita potest is, cui competit exceptio, principaliter Judicem adire, & implorare Judicis officium, ut delectet sibi exceptionem competere, & exceptione sua eum defendat l. si contendat ubi *Glos. communiter recepta ff. de Fideiuss. Cagnol. in d. l. diffamari, num. 1. ubi de communi testatur, C. de Ingen. manumiss. Covar. var. resol. lib. 1. c. 18. n. 3. ubi de communi testatur.*
- 123 Secundo, licet adversus Silentem non datur remedium l. diffamari, observandum tamen est, quod hoc procedit regulariter, datur nihilominus cautela intentare volenti prædictum remedium, quod faciat se diffamari ab alio super re, super qua vult, remedium, ut supra, intentare, & tunc virtute hujusmodi diffamationis intentet d. remedium contra d. Diffamantem, nam fundato Diffamationis judicio contra eum, poterit quoscumque alios sua interesse putantes, de quibus suspicatur, citari facere, & terminis solitis præfixis, illis non agentibus reportare, servatis servandis ut supra, Sententiam favorabilem cum impositione silentij, arg. *Auth. si omnes C. si Minab. hered. se abstin. & leg. at qui natura, §. si cum me absente, cum ibi not. C. de neg. gest. quam cautelam notanter tradit Bald. in Auth. sed & si quis ab aliquo numero decimo, vers. cautela C. de Test. Salic. in leg. at qui natura, §. si cum me absente, num. 2. vers. quæro secundo, ff. de negot. gest. Georg. Nat. in Clem. se. 2. in prin. in quinto notat intertio art. princ. num. 16. versis. & quia dixit Bald. de verb. signific. Contard. in leg. diffamari, ampliat. 21. num. 142. ubi in fine quod ab hac cautela non est recedendum, & num. 143. & seq. & limit. 7. num. 106. in fin. C. de Ingen. manumiss. Boer. decis. 255. num. 6.*
- 124 Tertio observandum est, quod remedium l. diffamari non solum competit in causa Status, ad quam videtur

- videtur in dicta distinctione se restringere Bald. sed in omnibus causis, tam civilibus, quam criminalibus, ut superius verificet autem remedium, n. 72. comprobavimus, & quod d. remedium habeat locum, etiam in Diffamatione civili, & sic ubi non agitur causa Status, sed rei, temporalis, tradit etiam Innoc. in cap. conquerente, n. 1. & seq. & ibi Butr. col. 4. n. 29. vers. ad secundum dic. de offic. Ordin. Roman. cons. 53. visis num. 1. Georg. Natt. in d. Clem. sepe, in princ. in 5. notab. in 3. art. princ. num. 16. in princ. de verb. signif. Rot. dec. 2. de dilat. in antiq.
- 125 Quattò denique observandum est, quod non solum potest agi remedio l. si contendat. ff. de Fideiuss. & l. Aurelius, §. centum. ubi Gloss. ff. de lib. leg. quando ex verbis diffamatoris oritur contentio super Possessione, ut ait Bald. ubi supra, sed etiam in aliis casibus, ubicumque legitima exceptio competit, etiam si Diffamatio non præcesserit, & colligitur ex dd. Juribus, ut ex Gloss. in d. §. centum & constat ex allegatis supra vers. verumtamen circa n. 122.
- 126 Septimò in hoc iudicio requiruntur termini substantiales, ut supra, de Stylo Curie servati soliti, prout passim servat Praxis. & Curia, idque cantius esse denique concludit Salust. Tib. in Praxis lib. 2. c. 20. num. 7.
- 127 Sed hoc non procedit in Tribunali A. C. in causis à ducentis ducatis de Camera infra, nam in eis A. C. procedit terminis etiam non servatis, iuxta ejus notorias facultates Paul. V. cons. 28. Eximia, §. eas videlicet, de quo latius diximus supra p. 2. c. 1. num. 97. & c. 4. num. 2. & n. 20. & seqq.
- 128 Quæ quidem terminorum observatio etiam de Jure bene procedit, cum in hoc factationis, seu Diffamationis iudicio Judex possit non solum præfigere terminum ad agendum, sed etiam ad articulandum, & producendum omnia ex cumulatim per Gabr. de act. concl. 6. n. 11. & seqq. Contard. in d. l. diffamari, ampl. 13. nu. 89. & seq. C. de Ingen. manumiss.
- 129 Octavò denique post dilationes elapsas, & terminos servatos, ut supra, sicut in aliis, ita etiam in hoc iudicio requiritur citatio specifica ad Sententiam audiendam, Contard. in d. l. diffamari, q. 13. n. 87. ubi quod nemo adhuc dixit in hoc contrarium, & num. 88. ubi de communi Marches. de Commiss. iactat. p. 3. §. 1. n. 48. vers. sed hoc, fol. 333. ubi de receptioni.
- 130 Ex quibus omnibus manifestè colligitur, quod Diffamatio illius inter ceteros notabilem operatur affectum, ut possit diffamanti, in terminis præfixis non agenti, per Sententiam perpetuum silentium imponi, quæ quidem Sententia, cum aliam post se non expectet, definitiva reputari debet, prout sub his verbis, silentium imponimus, definitivam fieri posse, tradit Roman. in l. 1. n. 2. ff. de re iud. per tex. in l. Aurelius, §. centum iuncta Gloss. in verbo consequi, ff. de lib. legat. illamque definitivam esse, tradit Abb. in cap. cum olim num. 8. de Test. Dec. in c. licet causam num. 112. vers. ultimo nota, de probat. Soc. in c. quoniam frequenter, num. 28. & num. 46. ut lit. non contest. Bald. in l. Praeses in fin. num. 8. C. de Sent. iaf. in l. Argentarius, §. cum autem, num. 2. ff. de eden.

& aliis, quos congerit, Gabr. de act. conclus. 6. num. 19. Contard. in l. diffamari oppos. 2. num. 46. & seqq. C. de Ingen. manumiss. Boer. decif. 255. num. 12.

Licet contrarium dixerint Rip. in rub. de re iud. n. 11. & alij, quos refert Gabr. d. concl. 6. num. 19. vers. Contrarium.

Pro Concordia tamen traditur hæc distinctio, Quod aut fuit in hoc iudicio lis contestata, & tunc Sententia de super lata est definitiva, aut non fuit contestata, & tunc est interlocutoria, Franc. in cap. cum cessante, quasi. 24. col. fin. vers. quid autem de Sententia, de Appellat. quem sequitur Gabr. de act. conclus. 6. numero 20. Maran. de ord. iud. in 3. par. 6. part. princ. act. 1. num. 34.

132 Sed hæc distinctio patitur difficultatem, quia cum Sententia in iudicio Diffamationis, seu factationis lata aliam post se non expectet, & negotio principali suum imponat, utique definitiva reputari debet, leg. prima ff. de re iud. Bald. in l. 1. num. 2. C. Sent. rescind. non poss. Maran. de ord. iud. in 3. par. 6. part. princ. act. 1. num. 3. Boer. decif. 79. num. 8. cum aliis allegatis supra hac eadem par. 3. cap. 2. litt. C. vers. Sententia definitiva, num. 47.

133 Secundò pro Concordia traditur alia distinctio scilicet, Quod aut in procedendo fuit servatus ordo iudicarius de Jure requisitus, & sic aut fuerunt servati termini, & solemnitates iudicii ordinarii, & tunc Sententia inde emanata est definitiva, aut dictus ordo, & solemnitates de Jure requisitæ non sunt servatæ, & tunc Sententia est interlocutoria habens vim definitivæ, sic distinguit Marches. de Commiss. iactat. par. 3. §. 2. num. 82. fol. 351. ubi allegat. Contard. in l. diffamari in oppos. num. 47. & seqq. qui ibi potius tenet contrarium, si rectè inspicatur.

134 Sed hæc quoque distinctio videtur habere difficultatem, si quidem terminis, & solemnitatibus de Jure requisitis non servatis, Sententia à nullitatis vitio salvari non potest.

135 Quatenus verò hæc Marchesani distinctio referatur ad litem contestationem, intelligendo quod lite non contestata Sententia sit interlocutoria, distinctio remanet eadem cum prima, nec ideo cessat difficultas, tum ex præmissis, tum quia in remedio l. diffamari litem contestatio non est necessaria, Vel quia agitur de causa liberali, seu libertatis, in qua ferri potest Sententia definitiva, etiam in lite non contestata, leg. 3. §. fin. ff. de lib. Hom. exhib. l. diffamari, C. de Ingen. manumiss. cap. cum olim, ubi Gloss. ab omnibus approbata, in verbo, Sententiam, Innoc. num. 3. & seqq. Butr. num. 1. in quarto not. & num. 10. & Imol. numero 2. de Test. Contard. in dicta leg. diffamari, in secunda oppos. num. 47. ubi de communi, C. de Ingen. manumiss.

136 Vel quia ubicumq; non cadit missio in possessionem ex primo, & secundo Decreto, nec potest Petenti aliter consuli, nisi feratur definitiva, prout in causa liberali, & iudicio diffamationis in quo agitur pro retinenda possessione, devenitur contra Contumaces ad Sententiam definitivam.

nitivam absque alia lris contestatione, Marian. Socin. in c. quoniam frequenter, in prin. limit. 23. n. 28. in prin. ubi de communitestatur (licet ipse excepto remedio l. diffamari, in reliquis contrarium teneat) & limit. 50. num. 46. ut lit. non contest. Contard. in d. l. diffamari n. 47: & seq. cum alijs supra allegatis.

137. Subdit tamen Contard. in d. l. diffamari, q. 22. n. 142. quod tantum respectu ordinis judicarij, ex quo deficit lris contestatio, posset dicta Sententia considerari ut interlocutoria, & sic probabiliter sustinere distinctio Franc. licet DD. ab eo allegati eam confirmet.
138. Sed nihilominus, cum hæc Sententia definiat negotium principale, ut diximus supra vers. sed hæc distinctio num. 132. & modicum, vel nihil participet de interlocutoria, potius definitiva reputari debet, arg. l. queritur, ff. de stat. Hom. Salust. Tiber. in Prax. lib. 2. c. 20 n. 5.
139. Verumtamen in Tribunali A.C. nihil refert, an in judicio Diffamationis de lre lris contestatio, nec ne, requiratur, quia A.C. habet facultatem procedendi in omnibus causis summarie, pro ut in Beneficialibus, Paul. V. const. 28. Eximia §. eas videlicet.
140. Proinde in causis ordinarijs coram eo ventibus, licet servetur tela judicij ordinarij, de qua supra, & Sententia feratur definitiva, ut Praxis observat, quæ dictas facultates, ut supra, declaravit, ad l. si de interpretatione, ff. de leg. non tamen in eis aliqua lris contestatio est necessaria.
141. Tum quia in dicto Tribunali causæ omnes ut supra sunt summarie, & in summarijs lris contestatio non requiritur. Clem. dispendiosam, de iud. & Clem. sepe de vers. sign. Bart. in extravag. ad reprimendum, in verbo & figura, n. 4. vers. item, an sit Gem. conf. 145. n. 1. in fin. vers. non obstat, Roman. conf. 174. n. 4. vers. 3. quia Alex. conf. 181 n. 7. lib. 6. Papien. in Praxi. in form. libell. al. real. §. executioni demandare n. 9. Rot. dec. 3. lit. cōtest. in nou. Marian. Socin. in cap. quoniam frequenter, in prin. nu. 26. ut lit. non contest. ubi a nu. 9 usque nu. 78. octuaginta duos casus enumerat in quibus lris contestatio non requiritur.
142. Tum etiam quia A.C. in causis ordinarijs virtute dictarum facultatum procedit prout Beneficialibus, in quibus aliqua lris contestatio non est de essentia, c. quoniam frequenter, §. porro ut lit. non contest. Oldrad. conf. 330. num. 5. vers. nec obstat, Marian. Socin. in d. c. quoniam frequenter, in prin. n. 20. ut lit. non contest.
143. Finitur igitur, & terminatur Diffamatio per Sententiam definitivam, quæ transit in rem judicatum, Salust. Tiber. in Prax. lib. 2. c. 20. n. 5. Contard. in l. diffamari, q. 23 n. 148. C. de Ingen. manumiss. Marches. de Commiss. iactat. p. 3. §. 2. n. 84. fol. 351.
144. Sed hoc non procedit, quando Sententia suspenditur per appellationem, nam tunc finis Diffamationis penderet à confirmatione, vel infirmatione Sententiæ in gradu appellationis. Si quidem ab hac Sententia, præsertim itante impositione silentij, dari appellationem, non est ambigendum, l. Titia, ff. de accus. Cognos. in l. diffamari, n. 22. & ibi Contard. q. 22. n. 152. ubi quod

per Omnes in d. l. Titia, per illum textum ita concluditur, C. de ingen. manumiss. Salust. Tiber. de lib. 2. c. 20. nu. 5. Marches. de Commiss. iactat. p. 3. §. 3. nu. 83 fol. 351. ubi communi testatur.

In cæteris in hac materia quilibet in facti contingentia Doctores supra allegatos adire valebit.

SUMMARIVM CAP. IV.

- 1 Pupillus, Vidua, & similes, habent electionem fori.
- 2 Curialis virtute Eugentiana non potest conveniri, nisi in Curia.
- 3 Gaudentes privilegio l. unica, & Curiales in partibus conventi, etiam in prima Instantia possunt causas à iudicibus de partibus advocare, & coram A.C. introducere.
- 3 Monitorium pro Pupillo super avocatione causæ, à iudice de partibus virtute l. unica quando Imperat, & eius Formula.
- 5 Monitorium pro Vidua astrictæ virtutis l. unica forum eligente, & eius Formula.
- 6 Monitorium pro Curiali cum insertione Eugentiana, & eius Formula.
- 7 Monitorium pro Curiali virtute Eugentiana absque illius insertione, & eius Formula.
- 8 Monitorium est in partibus personaliter exequendum, & deinde ad Curiam una cum Instrumento illius exequutiones à ergo remittendum.
- 9 Reproductio Monitorij in partibus exequuti, & eius Formula.
- 10 Si ei, qui Monitorium obtinuit, non competit privilegium, vel Adversarius sit æque privilegiatus potest obtineri causam remitti ad partes.
- 11 Monitus, qui probare intendit se pariter privilegiatum vel Adversario privilegium non competere, potest id probare per Scripturas, vel Testes, & alia probationum genera.
- 12 Citatio ad videndum moderari Inhibitionem, & causam remitti ad partes, attendita prima Instantia, & eius Formula, & Processus.
- 13 Instrumentum Remissionis causæ ad partes, & eius Formula.
- 14 Si A.C. causam ad partes de lre remittendam remittere recusat, potest adiri Signatura Iustitiæ, & obtineri illius remissio.
- 15 Si causa debet remanere in Curia debet Monitus constituere Procuratorem, qui protestetur in actis, nihil fieri, nè alias procedatur per Contradictas.
- 16 Protestatio Procuratoris, nè contra Monitum in partibus procedatur per Contradictas, & eius Formula.
- 17 Procurator, si eius Domus non est nota Curforibus, debet eligere Domicilium.
- 18 Causa virtute l. unica in Curia introducta super lationibus potest, qui illam introduxit servatis servandis prosequendo, obtinere absolutoriam.
- 19 Introducens coram A.C. causam ordinariam virtute l. unica debet verificare Monitorium, etiam si non fuerit negatum.
- 20 Monitorium est verificandum per productionem Iurium, per Testes, & alia, servatis servandis.
- 21 Reus potest deducere suas exceptiones, & illas probare per legitima probationum genera.